

Jacob van Artevelde

Hippoliet van Peene

bron

Hippoliet van Peene, *Jacob van Artevelde*. H. Hoste, Gent 1841

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/peen001jaco01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

**AEN
DE STAD
GENT,**

*De voedster van den Man, die haer in de geschiedrol der volkeren eene
der roemrykste plaetsen verworven heeft,*

worden deze Tafereelen in liefde opgedragen door

H. Van Peene.

Gent, 14 van Grasmaend 1841.

Persoonen.

JACOB VAN ARTEVELDE (geboren 1290).

SEGER DE KORTRYKZAEN, *een tachtigjarig gryzaerd.*

LODEWYK VAN NEVERS, *graef van Vlaenderen.*

WILLEM VAN VAERNEWYCK, } *medegezellen van Van Artevelde.*

GELNOOT VAN LENS, } *medegezellen van Van Artevelde.*

PIETER VAN WILLADE, *schepen van de Keure.*

SIMOEN VAN HALLE, } *twee Leliaerts.*

BODYN YPENS, } *twee Leliaerts.*

GEERAERD DENYS, *deken der wevers.*

PIER DE TAEYE, *een wever.*

CHRISTINA VAN BARONAIGE, *gemalin van Van Artevelde.*

ANNA, *oude gouvernante.*

JAEP DE TAPPER.

EEN SCHILDKNAEP.

WEVERS, VOLDERS, SCHILDKNAPEN, RIDDERS, WITTE KAPROENEN,

BOOGSCHUTTERS, SCHEPENEN, DEKENS, MONIKKEN, LIEDEN VAN ALLE

NEERINGEN, EEN NACHTWAKER, ENZ.

GENT.

**Jacob van Artevelde,
of Zeven Jaren uit de Geschiedenis van
Vlaenderen;
historisch drama in vyf bedryven.**

**Eerste bedryf.
De namiddag van eenen Heiligdag.
(1337.)**

Het tooneel verbeeldt eene opene plaets. Regts van den aenschouwer, de herberg HET WILD ZWYN. Voor de deur, banken en tafels. Links, eene steenenbrug. Met het ophalen der gordyn ziet men eene vrouw schielyk het tooneel overgaen; twee mannen schynen haer te achtervolgen.

Eerste tooneel.

SIMOEN VAN HALLE, BODYN YPENS.

SIMOEN.

By myne ziel! Bodyn, ik heb meer lust om my by Jaep den tapper eens te gaen ververschen, dan zoo nog twee mael, van Onze Lieve Vrouwe kerk tot hier, achter vrouwen hielen te snellen.

BODYN.

Weet gy wel, Simoen! dat wy hier een zot ambacht doen?

SIMOEN.

Zot, ja! maer toch zeer voordeelig voor u en voor my.

BODYN.

Misschien ook wel oneerlyk.

SIMOEN.

Wat raekt u dat, als men u eerlyk betaelt. Hebt gy aen Gossyn Van Hute, heer van Nevele, gevraagd of het een eerlyk ambacht was, als hy u twaelf stuivers groote gaf, om den jood Elias, in een leeren zak genaaid, de Lei in te werpen?

BODYN.

Neen! de belooning was te schoon en de daed niet slecht genoeg.

SIMOEN.

Dat kan schikken! ik zie dat wy het nog eens zullen worden.

BODYN.

Maer eindelyk! Indien het eens eene getrouwde vrouw ware.

SIMOEN.

Reden te meer, om spoedig de beloofde som te verkrygen. Een meisje kan somtyds nog schroomachtig zyn; eene getrouwde vrouw toont altoos goedwilligheid.

BODYN.

Maer Simoen! ons geweten?

SIMOEN.

Zwyg toch, Bodyn! zyn wy betaeld om geweten te hebben? Is het geld uw God niet, gelyk het de myne is? Zoudt gy niet, om geld te verkrygen, uwe eigene ziel aen den duivel verkoopen, gelyk gy hem de ziel van anderen toezendt? Wat wilt gy my dus van geweten praten! Het geweten is goed voor die genen, die het tegen goeden prys kunnen verkoopen. - Zie hier ons bestaen: schelm zyn en geld winnen. - Het eerste gaet van zelf met een beetje goeden wil; het andere zal komen met een beetje moeite... - Graef Lodewyk, onze heer en meester, (God verleene hem nog lange jaren!) heeft ons gezegd: Simoen en Bodyn, ik ken uwe behendigheit om my te dienen: zondag, rond drie uren na den noen, heb ik, in Onze Lieve Vrouwe kerk, niet ver van den eersten biechtstoel, eene vrouw van eene uitstekende schoonheit bemerkt. Deze vrouw wil ik

hebben. Begeeft u heden, op het zelfde uer, derwaerts. - Gy zult haer gemakkelyk erkennen: niet groot van gestalte, bruin van oogen en zwart van hair. Achtervolgt heur, en zoodra gy hare woonst hebt ontdekt, zult gy het my laten weten. Een schelling voor elk, indien ik in myn ontwerp slaeg.

BODYN.

Zoo 't schynt, zyn wy, tot hier toe, nog niet zeer ver genaderd.

SIMOEN.

Gy bedriegt u, Bodyn! het geld is verdiend en gewonnen.

BODYN.

Hoe zoo dat, Simoen?

SIMOEN.

Niets eenvoudiger: Ik heb haer met den eersten erkend; het is eene getrouwde vrouw.

BODYN.

Wat geluk!

SIMOEN.

Hoe! Bodyn! en uw geweten?

BODYN.

Nu, voor dezen keer, zullen wy het nog eens doen zwygen, Simoen!

SIMOEN.

In aenmerking van den schelling, niet waer?

BODYN.

Juist. - Arm echtgenoot! bewaek uw minlyk tortelduifje nu maer wel, wilt gy het in 't kort van den sperwer niet gevangen zien. - Moeten wy haer gaen schaken?

SIMOEN.

Neen; vooreerst hebben wy daer nog geen last toe; het kan wel zyn dat later... Voor 't oogenblik is het geld verdiend; en indien graef Lodewyk in 't toekomstige onzen dienst nog noodig had...

BODYN.

Zal hy ons vooraf verzekeren van het geld dat er te winnen is.

SIMOEN.

Bodyn! gy zyt een behendige schelm.

BODYN.

Simoen! gy zyt immers myn meester.

SIMOEN.

Stil! daer is mynheer de graef.

Tweede tooneel.

DE VORIGEN, GRAEF LODEWYK in een mantel gewikkeld.

DE GRAEF.

Welnu! zyn myne bevelen volbragt? Hebt gy iets vernomen?

SIMOEN.

Ja, heer graef! En oordeel hoe het lot ons heden begunstigd heeft...

DE GRAEF,

ongeduldig.

Geene overtollige uitbreidingen. Die vrouw?...

SIMOEN.

Is de vrouw van een aenzienelyken poorter dezer stad, en....

(In dit oogenblik komen er twee wevers over de plaets gegaen.)

DE GRAEF.

Spreek zacht... men zou ons kunnen hooren... En zy woont?

(Simoen fluistert hem iets aen de oor.)

Genoeg.

SIMOEN,

ter zyde.

Twee mannen in 't geheim is genoegzaam; een derde mogt ons verraden.

DE GRAEF,

hun eene beurs toewerpende.

Daer is 't beloofde. Gaet en deelt.

BODYN.

Uwe hoogheid heeft onzen dienst niet meer noodig?

DE GRAEF.

Misschien ja... misschien neen... In alle geval, verwydert u niet ver van hier.

BODYN.

Wy zyn al te gelukkig dat wy uwe hoogheid mogen gehoorzamen.

(Zy verwyderen zich.)

Derde tooneel

DE GRAEF, alleen.

Zy is getrouwd; ik had het moeten denken van het eerste oogenblik dat ik haer zag: een jong meisje van die klas begeeft zich zelden alleen ter baen. - Om het even, de zegeprael zal maer te roemryker zyn. Welligt zal ik eindelyk ééne ontmoeten die my kloeken weerstand bieden zal. Een man te bedriegen, eene getrouwde vrouw te verleiden, welaen! dit mael is het de moeite weerd. Zy is schoon... Ho! boven mate schoon! Iets byzonders in de gelaetstrekken; zelfs wat edel, en bekwaem om den eerbied te gebieden, was zy op een hoogeren rang geplaetst. - Het betaemt nu een middel te vinden, om heur van myne gevoelens voor haer te onderrigten. Welaen! god der geliefden in wanhoop, en booze geest der bedrogene echtgenooten, verlicht myn verstand en geef my goeden raed om over myne uitgelezene schoone te zegepralen.

(Hy gaet zitten aen eene der tafels, en schynt zich te bedenken.)

Vierde tooneel^(*).

DE GRAEF, SEGER DE KORTRYKZAEN, WILLEM VAN VAERNEWYCK, GELNOOT VAN LENS.

SEGER.

Ik zeg u, heer Van Lens, dat het zoo geschied is. Was dit niet de eerste voetstap tot den ondergang onzer vryheden en neeringen?

VAN LENS.

Ik beken met u dat graef Lodewyk voorzigtiger had moeten te werk gaen, ten minste wilde hy de wollenyverheid niet geheel en al aen banden leggen.

VAN VAERNEWYCK.

Onze belangen, in 't algemeen, vorderden honderd mael

(*) Van 't begin tot 't einde van dit tooneel, ziet men van tyd tot tyd wevers en volders over de plaets gaen; eenigen blyven staen en vormen hier en daer groepen; anderen gaen voor de tafels zitten.

meer het welstaen met koning Eduaerd van Engeland, dan al hoegenaemd verbond met Frankryk.

SEGER.

Dat verbond tusschen den hertog van Braband, den graef van Henegouwen en den graef van Vlaenderen, by gevolg koning Filips van Frankryk, was een hevige schok tegen het welzyn der gemeenten. En hoe kon het anders wezen: Eduaerd, die reeds, by de dood van Filips den Schoonen, aanspraek op de kroon van Frankryk maekte, ziet op eenmael zyne hoop op de magtige medewerking zyner nabestaenden door dit verbond te leur gesteld; en wanneer hy nog meent den hertog van Braband en den graef van Henegouwen ten zynen voordeele te kunnen bewegen, laten deze hem weten dat zy geen en oorlog, zonder de toestemming van hunnen bondgenoot van Vlaenderen, vermogen te ondernemen. Deze, die meer prys aen de vriendschap van koning Filips dan aen het geluk zyner staten hecht, weigert alle onderhandeling met den vyand zyns meesters aen te gaen, en trekt, tot ons aller vernieling, den haet en de gramschap van den overzeeschen koning op zich. Zyne vermetelheid gaet nog verder: Engelsche kooplieden, die in Vlaenderen gekomen waren op trouw der bestaende traktaten, worden, op zyn bevel, aengehouden en in de gevangenis geworpen. - Eduaerd, van zynen kant, legt, uit weerwraek, de hand op al de Vlamingen die zich in zyne staten bevinden, en tot overmaat van rampen, verbiedt den uitvoer van Engelsche wolle, waardoor het meestendeel der Vlaemsche weveryen, by gebrek aen stoffe, gesloten worden. Om alle gemeenschap tusschen de twee landen af te snyden, komt er eene vloot onze kusten insluiten; en alzoo wordt de laetste hartstoot aen den bloei onzer gewesten gegeven. De ryke bron van dat welzyn, nog onlangs door al de volkeren van Europa met regt benyd, is verdroogd. - Vruchteloos put de regering dagelyks de gemeentekassen uit, om ter hulpe der meest noodlydenden te komen; de beste wevers en wolleverwers dragen hunne nyverheid en kunstgeheimen naer vreemde landen over. - De Koophandel heeft ons land verlaten; de neeringen zyn te niet, en duizende werklieden vervullen, van den morgen tot den avond,

onze straten en smeeken, met samengevoegde handen, om werk en om brood.

(Gedurende het voorgaende heeft Lodewyk dikwyls blyken van ongeduld en gramschap gegeven; doch hy tracht zich te bedwingen.)

VAN LENS.

Stil! men bespiedt ons.

VAN VAERNEWYCK.

Neemt geen acht! die man slaept of is dronken.

SEGER.

Wat hebben wy gewonnen met al onze voetstappen by graef Lodewyk, ten einde een middel te vinden om den koophandel en de neeringen te doen herbloeyen? Een slecht onthael, ja! - Zyn wy gelukkiger geweest, toen wy de voorspraek der gravin by haren gemael gingen afsmeeken? Neen! Ja toch! want wy vernamen er, dat het in 't hof van Lodewyk niet was dat de zaken van Vlaenderen behandeld werden, maer wel in den Louvre te Parys. Wat hebben onze afgeveerdigden naer 't hof van Frankryk verkregen? Dat een parlement van Vlaenderen, eerst te Audenaerde, vervolgens te Brugge, tot drie verschillige keeren werd by een geroepen. Ik was er tegenwoordig. Myne gryze haren en ondervinding, veertig jaren dienst en een onbesproken leven gaven my het regt myne denkwyze, in de tegenwoordigheid van graef Lodewyk, regt uit te verklaren... Ik deed hem zien dat er maer één hulpmiddel tegen de kwael bestond: De herstelling der koophandelbetrekkingen met Engeland. Maer, eilaes! Filips van Valois had den ondergang van Vlaenderen gezworen, het was nutteloos by Lodewyk daer op aen te dringen. De meester had geboden, de knecht moest gehoorzamen en den wil des meesters doen.

LODEWYK,

ter zyde.

Onvoorzichtige gryzaerd! deze woorden zult gy duer boeten.

(Op dit oogenblik komt de plaets vol volk.)

VAN LENS.

Komt, laet ons gaen. Het is 't oogenblik dat de werklieden 's zondaegs zich op deze plaets komen verlustigen.

SEGER.

Mogten zy er een uer hun lyden vergeten!

(Alle drie verwyderen zich regts.)

Vyfde tooneel.

DE GRAEF, PIER DE TAEYE, WEVERS EN VOLDERS, GEERAERD DENYS MET EENIGE ZYNER AENHANGERS. (Deze laetsten, min talryk, vormen eene groep ter zyde.)

PIER,

tegen Lodewyk.

Komaen, droomer of dronkaerd! plaets voor die goede lieden met veel dorst en weinig geld.

DE GRAEF,

ter zyde, terwyl hy opstaet.

De onbeschofte! Doch verraden wy ons niet.

(Hy sluipt tusschen de menigte weg.)

PIER.

Vrienden! eerst een glas gedronken, en dan gaen wy al te samen naer den Paddenhoek den raed van den *Vroedman* eens hooren.

(Op de tafels kloppende.)

Hola! he! tapper van alle duivels! hola! he! waer zit ge!

ALLEN.

Hola! he!

DE TAPPER,

zyne herberg openende.

Hier ben ik! hier ben ik! - Jongens! wat helsch laweit is dat hier!

PIER.

Zeg eens! eerlyke kannefulder! is dat uw portret daer op uw uithangbord?

DE TAPPER.

Hebt gy my niets anders te vragen?

PIER.

Een oogenblik toch. - By myne lieve ziel! het gelykt als twee druppels water. - Bezieet my dat eens, kameraedjes!

EEN WEVER.

Eene wonderlyke gelykenis! Er ontbreekt hem niets dan een paer lange ooren.

PIER.

Ze zyn misschien onder zyne slaepmuts verborgen, welvoegelykheidshalve.

DE TAPPER.

Vrienden! hebt gy my maer geroepen om den gek met my te dryven, dan ga ik ras van waer ik gekomen ben.

PIER.

In 't geheel niet, vader Bacchus! in 't geheel niet. - Luister, bekyk ons allen wel, en zie of gy ons op ons eerlyk gezicht kunt borgen.

DE TAPPER.

Borgen? borgen is zorgen. - Het is al lang dat ik van die neering ben uitgescheid.

PIER.

Gy geeft ons niets op ons gezicht?

DE TAPPER.

Hebt gy geene andere munt?

PIER.

Ongelukkiglyk, neen.

DE TAPPER.

Den goeden dag, vrienden! Tot op een anderen tyd.

(Hy wil binnen gaen.)

PIER.

Kom, ryke smous! ik zie wel dat er geen middel is om iets van u op krediet te verkrygen, en dat gy uwe zeven werken van bermhertigheid geheel vergeten hebt: *Den hongrigen spyzen, den dorstigen laven...*

DE TAPPER.

Dat werk van bermhertigheid staet in de wet op de tappers niet.

PIER.

Zoo veel te slechter voor de gene die dorst hebben en niet voorzien zyn van *klinkaerts*. - Welaen! daer is een dubbeltje, en zie hoe veel gy ons daer voor kunt laten drinken.

DE TAPPER.

Geheel aen uwen dienst, mynheeren! een beetje geduld, mynheeren, en gy zyt gediend.

(Binnen.)

PIER.

Ziet ge wat het geld doet? Nu zyn wy mynheeren achter en voren... en zoo even wilde hy geene enkele kanne bier op ons eerlyk gezicht geven.

EEN WEVER.

De goede man dacht dat het gezicht veeltyds valsche munt is.

PIER.

En dat men 't ook wel zou moeten toetsen om zyne echtheid te kunnen bewyzen.

Zevende tooneel.

DE VORIGEN, DE TAPPER, met eene groote kanne bier.

DE TAPPER.

Zie daer, jongens! wel mag het u bekomen.

PIER,

de kan naerziende.

Zeg eens, tapper uit het Wild Zwyn! wy spraken daer zoo even van de wet op de tappers... Weet gy wel goed al de punten van die wet?

DE TAPPER.

Zonder eentje te missen, heeren!

PIER.

Nu, laet eens hooren?

DE TAPPER.

Artikel een: Het is verboden met het kwek- of dobbelspel te laten spelen, op boete van drie pond by dag en tien by nacht. Artikel twee: Het is verboden meer dan een vat te gelyk te ontsteken. Artikel drie: Anderen wyn of bier te verkoopen, dan die de tapper op zyn uithangbord aenkondigt, en artikel vier: Lieden, na 't luiden der klok, op te houden, op boete van drie pond. Zie daer alles.

PIER.

Gy bedriegt u, eerlyke tapper! Gy hebt nog een artikel vergeten, en die raekt u veel en ons nog meer. Luister. - Artikel vyf: De wynmeter of tapper die zyne volle maet niet geeft, zal voor veertig dagen zyn regt van verkoop verliezen en gedurende al dien tyd, twee mael daegs, van 't Schepenhuis naer 's Gravensteen gaen, blootshoofds en het hair langs den eenen kant afgeschoren. - Tapper, doe de kan vol; het schynt dat gy dit artikel vergeten hadt.

DE TAPPER.

Mynheeren! ik mag u verzekeren...

PIER.

Schielyk... vriendje!... of wy hebben hier droogscheerders onder ons, die spoedig de hand aen uwen bol gaen steken.

DE TAPPER,

die intusschen in de kan heeft gezien.

Ja, kyk! gy hebt waerlyk gelyk, mynheeren! het is eene onachtzaamheid van mynent wege.

PIER.

Begaet gy dikwyls van die onachtzaamheden?

DE TAPPER.

O foei!... en het geweten dan?

(Ter zyde, terwyl hy heen gaet.)

Van tyd tot tyd een keer.

(Af.)

PIER.

Er zyn drie dingen in de wereld, die niet te betrouwen zyn: Het kleed van een monnik, de pooten van eene kat en de kan van een herbergier.

DE TAPPER.

Zie daer, mynheeren! ik hoop dat gy nu te vreden zult zyn.

PIER.

Dat kan schikken!... Welaen! vrienden, een glas goed bier om ons verdriet te verdryven, want onze neeringen zyn toch om zeep, sedert dat onze geduchte heer een verbond met den duivel heeft gesloten, om ons allen van honger te doen sterven.

EEN WEVER.

Ydele borzen, ydele magen! Ik weet niet wat er van ons zal worden, krygen wy met Paesschen geene beternis.

EEN ANDER.

Wy betalen ze wel duer, de vriendschap van onzen Vorst voor den koning van Frankryk.

PIER.

Ja vrienden! zoo gaet het. De ryken verbrodden het spel, en de arme duivel betaelt het gelag. - Maer wat hulpmiddel is daer tegen? Blyven wy de belangens van koning Filips, ten nadeele van Eduaerd van Engeland, behertigen, dan loopen wy tot over den kop in het verderf. Geen middel om wolle uit Engeland te trekken. Weigeren

wy bystand aen Lodewyk en wenden wy ons langs de zyde van Eduaerd, dan krygen wy Filips op den hals, en zoo tuimelen wy van den eenen afgrond in den anderen, zonder te weten aen wat kant ons vast te klessen om er eens uit te geraken. - Zie, laet ons niet trachten dat verwerd klosje te ontkluwenen; de duivel heeft er zyn klauw in geslagen. - Komaen! op onze gezondheid! In hope op betere toekomst.

EEN WEVER.

Ja, de toekomst! dat is goed voor de genen die van den dauw leven... Maer wy, die vastere spys noodig hebben, wy kunnen op de toekomst niet wachten om te eten.

PIER.

Welaen dan! Een beetje goeden moed! Daer zal wel ergens een kerel uitkomen die ons kot eens goed zal zuiveren. - De jongens van Vlaenderen, al zyn zy uitgeput van honger, hebben nog den moed om te sterven niet verloren. Daer van hebben zy nog onlangs eene proef op het eiland Cadzand gegeven. Zy zyn nog altoos de zelfde; en hoort men de kreet der verlossing eens in de lucht weergalmen, de Gentenaers zyn daer, en wee hen! die der zelve vryheidsdrijf wilden beteugelen.

(Allen staen op.)

Koorzang.

Herinnert g'u de glorieryke dagen,
 Toen zy, bezielde met leeuwen moed,
 By Kortryks oord, met onverschrokken Breydel,
 Zich baedden in het Frankisch bloed?
 Hoe grepen zy het stael in d'hand
 Voor hun Land!
 Dat helden bloed stroomt in ons ad'ren;
 Het is het bloed van onze vad'ren.
 Elkeen van ons wordt nog een held
 Op het veld.
 Laet ons herhalen
 Hun kryggeschreeuw;
 Roept honderdmalen:
 Vlaenderen den Leeuw!

Zal vreemd geboeft ons blyven onderdrukken?

Het zwoer ons haet, ons aller dood.

Wy, Gentenaers! wy zouden laten sneven

Onz' vrouw, onz' kind'ren zonder brood?

Neen, liever weer het stael in d'hand,

Dan die schand.

Het helden bloed stroomt nog in de ad'ren;

Het is het bloed van onze vad'ren.

Elk Gentenaer wordt nog een held

Op het veld.

Laet ons herhalen

Dit krygsgeschreeuw;

Roept honderdmalen:

Vlaenderen den Leeuw!

GEERAERD,

naderkomende en met schimp.

Het is zeker de *Vroedman*, vrienden! die u zoo luidruchtig het oproer leert brullen.

PIER.

Wat raekt u dat? Zyn wy niet meester van onze meening te zeggen.

GEERAERD.

Ik vinde dat dit met meer omzichtigheid zou moeten gebeuren, inzonderlyk als het de openbare rust zou kunnen stooren.

PIETER,

tegen zyne gezellen.

Zegt eens, jongens! hy is grappig die daer... met zyne openbare rust... Ik wed dat hy geen vyf *knappers* thuis zitten heeft gelyk ik; anders zou hy zich wel dom houden, met zyne openbare rust!

GEERAERD.

Is het met die te stooren, dat gy uwe kinders brood zult geven? Gy zoudt veel beter doen, u allen stil naer huis te begeven, waer men u misschien met ongeduld verwacht.

PIER.

Neen, vriendje! wy gaen naer den Paddenhoek. - Men zegt dat er daer een kerel woont die niet bang is voor tien, en die wel een einde aen uw zotjesspel zou kunnen stellen.

GEERAERD.

Weest op uwe hoede... Gy zoudt uwe vermetelheid wel duer kunnen boeten.

PIER.

Ha! wy hooren u komen, vriendje... wy hooren u komen... Goede begrypers hebben maer een half woord noodig... Weg! gy riekt naer de Lelie.

ALLEN.

Ja! Ja! het is een *Leliaert*.

ANDEREN.

Hy is omgekocht om ons af te spieden.

EEN VOLDER.

Werpt hem in de Schelde!

ALLEN,

op Geeraerd vallende.

De *Leliaert* in de Schelde! De *Leliaert* in de Schelde!

(Algemeen gevecht tusschen Geeraerd en zyne gezellen en de Wevers en Volders.)

Achtste tooneel.

DE VORIGEN, SEGER, VAN LENS, VAN VAERNEWYCK.

SEGER.

Houdt op! houdt op! ongelukkigen! wat staet gy te doen?

PIER.

Ons van den Leliaert ontmaken; hem in de Schelde werpen, om de kwade vichten uit zyn lyf te jagen.

SEGER.

Dien man om het leven brengen?... en waerom? Welke is zyne misdaed?

PIER.

Zyne misdaed? 'k weet het niet; maer hy is Leliaert, en dat is my genoeg; en ik denk, indien wy ons land van dit goedje konden zuiveren, dat wy welhaest onze neeringen zouden zien herbloeyen.

SEGER.

Gy bedriegt u, vrienden! Het is nooit met misdaden te begaen dat gy tot een goed einde zult komen.

PIER,

tegen zyne gezellen.

Wat tatert hy dan, de oude rapier drager? Is hy ook wel een koek van den zelfden deeg?

(Geeraerd en zyne gezellen verwyderen zich.)

SEGER.

Een weinig geduld! Begaet geene buitenspoorigheden. Er zal misschien in 't kort een tyd komen, dat gy al uwen moed zult noodig hebben om de vyanden van uw Vaderland en de vernielers uwer neeringen te bestryden.

PIER.

Dat is beter! Dat heet ik spreken! Daer is myne hand, vriend! ik hoor dat gy van 't regte soort zyt.

SEGER.

Ik ben Vlaming, en wensch myn Vaderland gelukkig te zien.

PIER.

Regt zoo! dat wenschen alle ware *klaauwaerts*. Leve de oude! Leve de *klaauwaerts*! De Lelien beginnen vernuft te rieken... Wy moeten den laetsten klyster ons land zien uit te roeyen.

SEGER.

Dat ik u niet vermoge by te springen! Hoe geerne zou ik myn leven ten beste geven, myn bloed nog eens voor Vlaenderen vergieten, kon ik daer door uwen toestand maer een weinig verzachten. Maer eilaes! de oude krygsgezel en kerkergenoot van Robrecht van Bethune, de Marschalk van Vlaenderen, die zoo dikwyls zyn leven voor graef Lodewyks vader op het slagveld heeft gewaegd, bezit geen vermogen om zyne ongelukkige landgenooten uit een maer al te zekeren ondergang te redden.

(Op dit gezegde, vermeedert de eerbied der wevers voor Seger.)

PIER.

Ach! Heer! een vermogend man zoo als gy, zou toch by graef Lodewyk onze belangen kunnen voorspreken.

SEGER.

Ja, vrienden! ik heb dit alreede beproefd... maer hoe was ik in myne hoop te leur gesteld. - Aenzoek, smeekingen, niets kon den Vorst bewegen om in uwen nood te voorzien... Alle hoop is verloren. Hy heeft ons dierbaer Vaderland aen den koning van Frankryk overgeleverd.

VAN LENS,

zacht.

Neem u in acht, heer ridder!

Negende tooneel.

*DE VORIGEN, GRAEF LODEWYK, SIMOEN, aen het hoofd eeniger gewapende mannen.
Lodewyk wyst met den vinger op Seger en verwydert zich; Simoen nadert, de gewapende
mannen blyven in 't verschiet staen.*

SIMOEN,

tegen Seger.

Uit naem van Lodewyk de Tweede, Graef van Vlaenderen, Heer van Mechelen, ik, Simoen van Halle, ben gelast met de aenhouding van Seger den Kortrykzaen, Heer van Drongen, als verdacht van hoogverraed en onderhouding van heimelyke betrekkingen met den koning van Engeland.

VAN VAERNEWYCK.

Dat is valsch!

VAN LENS.

Wat snoode aenslag!

SEGER.

My in hechtenis nemen? En welke zyn de bewyzen myner misdaed?

SIMOEN.

Ik ben niet gelast u daer over verklaring te geven. Gy zult u ginds verdedigen, indien gy kunt. Uwe wapens?

SEGER.

Myne hoedanigheid van poorter van Gent bevrydt my tegen alle aenslagen, en ik ben niet genoodzaekt u te volgen.

SIMOEN.

Gy bedriegt u, heer... Wy kennen geene bevoorregte burgers... Daerenboven heb ik daer myne wacht, die bevel heeft my bystand te verleen, indien gy my daer toe dwongt.

WEVERS,

zich voor Seger stellende.

Een oogenblik! De eerste *Leliaert* die durft naderen...

SEGER.

Dappere vrienden, die my met uw lichaem wilt bedekken, ik dank u, ik wil geen bloed om mynent wege zien stroomen. - Myn geweten heeft zich niets te verwyten, ik ben derhalve gerust, en gy kunt my aen uwe beulen overleveren.

(Zyn zwaerd aen Simoen overgevende.)

Waer moet ik hen gaen vinden?

SIMOEN.

Naer de gevangenis te Rupelmonde.

SEGER.

Waer myn bloed zal stroomen, zullen er misschien wrekers geboren worden.

(Zy geleiden hem weg.)

Tiende tooneel.

DE VORIGEN, uitgezonderd SIMOEN, SEGER EN DE WACHT.

VAN LENS.

Gy ziet, vrienden, hoe men de voorstanders van uwe regten behandeld.

VAN VAERNEWYCK.

Zulke snoode daed kan niet ongewroken blyven.

EENIGE WEVERS.

Ja, ja! wy moeten ons wreken.

PIER.

Luistert, vrienden! geene oploopenheid, geene haestigheid! laet ons eens wel overleggen, eer wy eene domme streek begaen en ons alle in den put helpen. - Ik ben van meening dat wy eerst den goeden raed van den *Vroedman* moesten gaen hooren. Die kerel, zegt men, heeft meer verstand in zynen kleinen vinger, dan wy allen hier te hoop in geheel ons lyf; en daarna, zullen wy naer zynen raed werken.

ALLEN.

Ja! ja! gaen wy naer den *Vroedman*.

VAN LENS.

Hy alleen is in staet om uwe ontwerpen eene goede rigting te geven.

ALLEN,

vertrekkende.

Leve de *Vroedman*! Leve de *Klauwaerts*!... vryheden en neeringen!

Einde van het eerste tafereel.

HET TOONEEL VERANDERT.

Tweede tafereel.

Eene kamer ten huize van Van Artevelde, gestoffeerd naer den smaek der viertiende eeuw.

Eerste tooneel.

CHRISTINA, komt schielyk binnen gelyk iemand die achtervolgd wordt.

Niemand!... Ik dacht dat ik nog achtervolgd werd... Eindelyk ben ik thuis, en men zou wel stout moeten zyn om my tot hier te durven volgen. - Wat is hun voornemen? Het heeft my geschenen dat zy een teeken van een man ontvangen hebben, wien ik sints eenigentyd tot voorwerp van byzondere aendacht verstrekt. - Drie achter een volgende zondagen, zag ik hem in de zelfde kerk, en wanneer ik denk hem het minst te zullen ontmoeten, staet hy voor my, onbeweegbaer en den oogslag diep op my gerigt. Wat wil die man van my? Is hy het, die my doet achtervolgen?... Ho, wat het ook zyn moge! hy zal my niet meer zien; ik zal hem de gelegenheid afnemen; want van morgen af, wil ik my elders ter kerke begeven.

Tweede tooneel.

CHRISTINA, VAN ARTEVELDE.

CHRISTINA.

Ach! myn vriend! zyt gy daer?

VAN ARTEVELDE.

Wat scheelt er aen, Christina...

CHRISTINA.

Ik weet het niet, 't is misschien eene enkele inbeelding; maer het schynt my dat ik door twee mannen achtervolgd ben geweest.

VAN ARTEVELDE.

Door twee mannen?

CHRISTINA.

Ja... Ik had my, volgens gewoonte, naer Onze Lieve Vrouwe kerk begeven om er de heilige diensten by te woonen; Anna had my niet vergezeld. Nauwelyks uit de kerk getreden, zie ik twee mannen, elk in een mantel gewikkeld, regt op my komen en my vlak in 't gezicht bezien. Verschrikt, verdubbel ik mynen stap; zy volgen my van naby op, en zoo groot was myne ontroering, dat ik my zelve niet heb durven verzekeren of zy my tot aen myne deur niet zyn gevolgd.

VAN ARTEVELDE.

Christina! wy leven in een tydstop, waerin alles wat ons omringt, verdacht is. Mogelyks heeft men u erkent voor de vrouw van hem, wiens naem onder de Gentenaers eenig aanzien heeft verworven; omdat ik myne medeburgers ben toegedaen; omdat ik alle poogingen zou aenwenden om hen gelukkig te maken. - Misschien heb ik reeds geheime vyanden, die, hunnen haet op den man opentlyk niet durvende wreken, de zwakke vrouw zoeken te beledigen.

CHRISTINA.

Vyanden! en waerom? om dat gy uwe Stadgenooten werk en brood zoekt te geven?

VAN ARTEVELDE.

De menschen zyn ondankbaer geboren. Doe hun heden goed, morgen zullen zy u met dubbel kwaed beloonen.

CHRISTINA.

O myn vriend! indien gy wist hoe zeer het volk tot zelfs uw naem eerbiedigt... De ryken bewonderen, de armen zegenen, ja, aanbidden u.

VAN ARTEVELDE.

Betrouw u op die ydele aanbidding der menigte niet. Heden zwaeyen zy hunnen afgod wierook toe, en morgen zullen zy dien aen stukken breken, om zich naer eene nieuwe opgaende zon te wenden.

CHRISTINA.

Gy gelooft dan aen de vriendschap niet?

VAN ARTEVELDE.

De vriendschap? ja... neen... De vriendschap, zuiver, zonder belang, die niets betracht, niets verhoopt, gelyk

twee bedelaers die elkander de hand drukken; ja, aen zulke vriendschap geloof ik... maer vriendschap van armen tot ryken, van kleinen tot grooten, van zwakken tot vermogenden; neen, aen die vriendschap geloof ik niet. Neem er het belang af, en er zal u niets overblyven, niets, dan onverschilligheid, afkeer en verachting. - Zie Christina! Ik zal het volk bystaen; ik zal aen zyn welzyn geheel myne fortuin, myn leven zelf opofferen; gy denkt dat ik zyne vriendschap zal verworven hebben? Neen; na myne dood, als 't belang hem niet meer zal kunnen aenprikkelen; als het van my niets meer zal kunnen verkrygen, dan zal het myn graf met de voeten trappen; dan zal het mynen naem misschien vervloeken.

Derde tooneel.

DE VORIGEN, ANNA.

ANNA.

Mevrouw! Een eerwaardige heer pater Kapucyner, verzoekt een oogenblik met u alleen in gesprek te treden.

CHRISTINA.

Met my alleen?

VAN ARTEVELDE.

Heeft hy u zyn naem gezegd?

ANNA

Neen, heer! hy zegt dat hy komt met besondere aenbeveling van den Eerwaardigen neer Proost van S^t. Jan.

CHRISTINA.

Ha! ik versta u... Ik heb hem verzocht my de meest noodlydenden onzer parochie aen te wyzen en denkelyk zal hy...

ANNA.

Juist, mevrouw! hy zegt dat hy u geerne over eenige behoefligen wenschte te spreken.

CHRISTINA.

Dat hy binnen kome! Ik verwacht hem. - Gy gedooft zulks, niet waer, myn vriend?

VAN ARTEVELDE.

Christina! De menschlievendheid in 't harte eener vrouw

is de schoonste perel welken zy aen hare kroon kan hechten. Ik verlaet u... tracht mild te zyn, niet om hunne vriendschap en loftuitingen te verwerven, maer genoeg om hun lot te verzachten.

(Af.)

Vierde tooneel.

CHRISTINA, GRAEF LODEWYK, in Kapucyners kleeding, ANNA.

ANNA.

Kom binnen, eerwaardige man! mevrouw zal u hooren.

(De graef doet teeken aen Anna van zich te verwyderen.)

LODEWYK.

Mevrouw! veroorloof my...

(Haer beziende en ter zyde.)

Zy is 't! ik ben te regt.

(Luid.)

De liefde jegens zynen evenmensch, mevrouw! is de eerste deugd van allen Kristen... en...

CHRISTINA.

Ik begryp u... gy vraegt onderstand voor eenige noodlydenden... Ik ga...

LODEWYK,

haer wederhoudende.

Een oogenblik! mevrouw! vergun my dat ik voleindig. - Er zyn omstandigheden, onafhankelyk van den wil, waer in aie liefde zoo sterk wordt, dat zy in eene hevige hartstogt verkeert, en hem, die ze gevoelt, zoodanig aenhitst, dat hy alle middelen in 't werk zou stellen om het voorwerp van zyn verlangen te verkrygen.

CHRISTINA.

Wat vreemde tael!

LODEWYK.

Mevrouw! Ik zie dat myne woorden u verwondering baren...

CHRISTINA.

Inderdaed, ik weet niet wat te denken...

LODEWYK.

Luister, mevrouw! Dat het kleed 't welk ik draeg, u niet verschrikke! onder het zelfde hebben misschien nog andere harten dan het myn geklopt; dus verzoek ik u den mensch onafhankelyk van het kleed te willen beschouwen.

CHRISTINA.

Ik bid u, heer! stel een einde aen eene tael, die my ten hoogste moet verwonderen.
Wat begeert gy?

LODEWYK.

Ik verklaer my dus, mevrouw! Eens had een man, onder de talryke menigte, het was in eene kerk, eene uitstekende schoone vrouw bemerkt. Zoodanig was het vermogen der bekoorlykheden, welke hy bewonderde, dat hy eensklaps de hevigste liefde voor zyne schoone onbekende in zyn hart voelde ontvlammen. De daer op volgende zondag, begaf hy zich weer ter kerke, alwaer hy 't voorwerp zyner liefde eerst had aengetroffen, en achtte zich gelukkig andermael zyne uitgelezene schoone van verre te bewonderen. De derde zondag, het was heden, ontmoette hy nog deze vrouw, maer dit mael wilde hy zich alleenelyk by bewonderen niet ophouden; hy wilde deze vrouw kennen en deedt haer door twee zyner vertrouwelingen achtervolgen.

CHRISTINA.

Genoeg! genoeg!

LODEWYK.

Het is niet al, mevrouw! De vrouw die achtervolgd werd, waert gy! de man die heur deedt achtervolgen, was ik.

CHRISTINA.

Groote God!

LODEWYK.

Gy zelve kunt nu oordeelen, mevrouw! waerom ik hier gekomen ben.

CHRISTINA.

Maer is het mogelyk? Ik twyfel of het niet een droom is.

LODEWYK.

Neen, mevrouw! Het is de zuivere wezentlykheid... het is de vurigste minnaer...

CHRISTINA.

Zwyg! zulk woord is afgrysselyk in den mond van eenen man, wiens kleeding...

LODEWYK.

O mevrouw! Ik heb het u reeds gezegd: zy moet u niet doen schrikken. Indien gy het begeert, zal ik ze afleggen, en dan zullen u misschien myne woorden zoo veel afschriks niet meer inboezemen.

CHRISTINA,

Wie zyt gy dan? dat gy zulks zoo vermetel durft veronderstellen.

LODEWYK.

Wie ik ben? Een man die u bemint; die u aenbidt en die, om uwe liefde te verkrygen, alle middelen in het werk wil stellen, welke in 's menschen vermogen zyn.

CHRISTINA.

Afschrikkelyk! Ben ik dan het speeltuig eener begoocheling geworden?

LODEWYK.

O neen! neen! mevrouw! er is hier onder niets bovennatuerlyks vermengd. Uwe aantrekkelykheden, uwe bevalligheid hebben alleen de bekoring myns harte bewerkt. Ach! mevrouw! de liefde, welke ik voor u gevoeld heb, van den eersten oogenblik dat ik u zag, is onschatbaer, gelyk de zanden der zee ontelbaer zyn. Voor zoo veel onderwerping, voor zoo veel genegenheid, vraeg ik maer één oogwenk van u, één woordje van zoete hoop; schenkt my die, aenbiddelyke vrouw! en ik val als de nederigste uwer dienaren, ootmoediglyk voor uwe voeten.

(Hy vat haer de hand terwyl hy op de kniën valt.)

CHRISTINA,

met geweld hare hand wegtrekkende.

Het is te veel! En ik weet niet hoe ik zoo lang uwe beledigingen kan verdragen... Vertrek... vertrek... ontdoe my van uw gezicht... uwe tegenwoordigheid doet my afgryzen.

LODEWYK.

Gramschap! myne schoone mevrouw! Ik dacht niet, toen ik hier kwam, slechts dit gevoel in uw hart te kunnen verwekken. Waerom deze vergramde blik? Moet een minnaer zoo veel afschriks baren? en is dan uw harte voor geene nieuwe liefde meer vatbaer.

CHRISTINA.

O God! in wat helschen strik ben ik gevangen?

LODEWYK.

Welaen! mevrouw! zult gy my dan vruchteloos naer een zoet woord doen verlangen? Zult gy dan geen enkel sprankje hoop geven aen hem, die voor u van liefde sterft?

CHRISTINA,

met afkeer.

Nimmer! nimmer! zeg ik u.

LODEWYK.

Ha! hoogmoedige schoone! gy overlaedt my met uwe versmaedheid... Gy vergeldt myne liefde met gramschap en verachting!... Wees voorzichtig en vrees dat die man, wien gy daer zoo even voor uwe voeten zaegt, u niet op de zelfde plaets, voor de zyne doet knielen.

CHRISTINA.

Wie gy ook zyn moogt! Ik beveel u op staenden voet dit huis te verlaten, of ik zal my genoodzaekt vinden om hulp te roepen.

LODEWYK,

zyn kleed half afwerpende en een ryk gewaed latende zien.

Doe het dan, als gy durft.

CHRISTINA,

een gil uitwerpende.

Ach! Is het mogelyk! De wapens van graef Lodewyk!...

LODEWYK.

Nog beter; de graef zelf.

CHRISTINA.

Geregte hemel! Ik voel dat ik sterf.

(Zy leunt tegen een huisraed.)

LODEWYK.

Men komt!

(Schielyk zyn kleed aentrekkende.)

Maer denk, zoo gy my verraedt, denk, dat ik sints lang het oog op uwe nabestaenden en inzonderlyk op uwen gemael heb gerigt; dat ik van zyne betrekkingen met Engeland kennis draeg, en dat een woord van my, hem aen den beul kan overleveren. - Uw en zyn lot hangt van uw stilzwygen af.

Vyfde tooneel.

DE VORIGEN, VAN ARTEVELDE.

VAN ARTEVELDE.

Wat schort er aen, Christina? Heb ik my bedrogen, of heb ik inderdaed een gil hooren uitwerpen?

CHRISTINA,

zich trachtende te herstellen.

Niets, myn vriend! Ik mag u verzekeren...

VAN ARTEVELDE.

Evenwel!...

LODEWYK.

Inderdaed, mevrouw, wie ik liet hooren hoe welligt een groot ongeluk zou kunnen voorvallen, heeft zich tegen eene eerste beweging niet meester gekend en een gil uitgeworpen. - Mevrouw! ik verlaet u... ik reken op uwe belofte... uwe milddadige hand zal de zegen des Heeren op u trekken.

(Hy meent te vertrekken.)

Zesde tooneel.

DE VORIGEN, ANNA.

ANNA.

Waerde meester! Eene menigte lieden van alle slag vertoont zich voor het huis... Zy zeggen dat zy volstrekt den *Vroedman* spreken moeten.

LODEWYK,

ter zyde.

Wat willen zy van hem?... Laet ons blyven.

VAN ARTEVELDE.

My? wat is hun voornemen?

ANNA.

Aen hunne hevige bewegingen, zou men moeten denken dat er iets van gewigt op handen is.

VAN ARTEVELDE.

't Is goed, Anna! laet hen binnen komen.

(Anna af.)

CHRISTINA.

Myn vriend? gedoog dat ik my verwydere,..

VAN ARTEVELDE.

Vrees niets, Christina! wie weet of deze dag niet de eerste van onze vryheid zal worden.

(Christina af.)

LODEWYK,

ter zyde.

En misschien de laetste van uw leven.

Zevende tooneel.

DE VORIGEN, WEVERS EN VOLDERS.

(Allen naderen en buigen zich eerbiediglyk voor Van Artevelde.)

VAN ARTEVELDE.

Komt nader, vrienden! wat verlangt gy van my.

EERSTE WEVER.

Waerde heer! gelief ons te aenhooren...

VAN ARTEVELDE.

Spreek vry... Ik luister.

EERSTE WEVER.

Wy komen by u om raed, heer! want men heeft ons gezegd dat uw groot verstand, uwe voorzichtigheid, uw aenzien bekwaem zyn om Vlaenderen uit het verderf en ons allen uit den nood te helpen. Dus zeg ons, waerde heer! wat wy moeten doen om dit oogwit te bereiken, en hoe gy zelf eene goede daed zoudt verrichten.

VAN ARTEVELDE.

Goede makkers! Ik ben geboren poorter van Gent en weshalve myne medeburgers hulp en bystand verschuldigd; en dewyl gy u wel tot my wilt voegen, zal ik u myn gevoelen omtrent den staet onzer zaken bekend maken. - Ja, makkers! Ik vermeen dat Vlaenderen uit zyn verderf zich kan opregten, dat koophandel en nyverheid kunnen herbloeyen, dat er mogelykheid is met de koningen van Engeland en Frankryk wel te staen, indien men maer iemand vinden kon, die zich aen 't hoofd wilde stellen, om de zaken eene goede rigting te geven. Ik ben bereid myne fortuin, ja, myn leven zelf op te offeren om hem, die zyn Vaderland wil redden, te ondersteunen.

EERSTE WEVER.

Ach! waerde heer! daer is niemand bekwaemer dan gy om dit te doen, want wy weten dat gy de eenige man van geheel 't graefschap van Vlaenderen zyt, die ons ter hulpe komen kunt.

LODEWYK,

ter zyde.

Wat zal hy doen?

VAN ARTEVELDE.

Welnu! dewyl gy uw betrouwen in my hebt gesteld, en indien gy my in alles als broeders, vrienden en gezellen, wilt bystaen, en my belooft op den dag des gevaers niet te zullen verlaten, neem ik op my Vlaenderen te redden.

EERSTE WEVER.

Wy zweren u voor God, die ons hoort, u tot het uiterste toe bytestaen en ons lyf en goed voor u te wagen.

ALLEN,

met plechtigheid.

Ja! wy zweren het.

VAN ARTEVELDE,

even.

En ik, makkers, ik zweer u gelukkig te maken... - Maer hoort my voor eerst in dit plechtig oogenblik: Gy kent den toestand van ons Land; gy allen weet hoe groot, hoe vreeslyk er de armoede, de ellende van den ambachtsman is geworden... Duizend en duizend huisgezinnen zyn tot den bedelzak gebragt, die voortyds, onder den bloei der weveryen, in den overvloed leefden. - Kan zulk een staet van zaken blyven duren? Zullen wy ons veroordeelen om allen van honger te sterven? - Neen! neen! Het gezicht onzer rampen moet ons den moed der wanhoop geven. - Moet ik u van onze aloude privilegien spreken? Gy weet wat zy sederd eenige jaren geworden zyn. Reeds lang wordt er geen vroedschap door 't volk meer gekozen; krygs- en regterlyke instellingen zyn meest al in hunne grondslagen ondermynd; het ambt van hoofdmannen, dekens, gezworenen der Gilden is afgeschaft; kortom van al die veel vermogende inrigtingen, die het welzyn der oude gemeenten zoo krachtadig beschermden, wat blyft er ons nog over? Niets! niets, van al die inrigtingen, die vyf-en-twintig jaren vroeger, de Vlamingen den beul der Templieren, den kerkeban van Paus Bonifacius en den moordprijem van Hendrik den Zevenden deden trotseren. - Wel nu! op 't punt van onder de vernielingen van al die voorregten te bezwyken; op 't punt van den naem der Vlamingen uit de lyst der volkeren te zien schrabben; wat staet er ons te doen? Eerst te trachten onze neeringen te herstellen; eerst den vreden met Engeland te maken, zonder nogthans den oorlog aen Frankryk te verklaren. En waerom zouden wy niet onzydig tusschen deze twee Koningryken kunnen blyven? Kunnen wy koning Eduaerd niet beloven van onpartydig te zyn in den twist, welke tusschen hem en Filips kan ontstaen. Zal hy aldus niet geveleid zyn de liefde der Vlamingen te bezitten? Moeten wy op nieuw de weerwraek van Filips vreezen? Neen, deze heeft zoo veel werks, dat hy noch de magt, noch de begeerte zal hebben de Vlamingen eenig leed te doen. Genoeg voor hem, dat hy ons in den rang zyner vyanden niet zal vinden.

EERSTE WEVER.

Leve de Vroedman! hy is waerdig dat men hem aen 't hoofd van Vlaenderen stelle.

ALLEN.

Ja! ja! hy is het waerdig.

Zevende tooneel.

DE VORIGEN, een BOODSCHAPPER met een perkament.

DE BOODSCHAPPER.

Aen den ridderlyken heer, Jacob Van Artevelde, van wege den ridder Seger den Kortrykzaen, Heer van Drongen.

VAN ARTEVELDE.

Een perkament?

LODEWYK,

ter zyde.

Wee hem! zoo ik gedwongen ben te straffen!

VAN ARTEVELDE,

lezende.

‘Ik ben aengehouden; myn misdryf is my onbekend. Wreek my; want het zwaerd des beuls zal myn bloed doen stroomen’ - O myn waerde, myn oude vriend! Uwe stem zal zich niet vruchteloos uit uwe gevangenis tot my verheffen. - Eindelyk is dan de groote dag, de dag der ontwaking gekomen! O Lodewyk! gy zelf hebt het gewild... Gy zelf hebt er het eerste teeken van gegeven. - Makkers! gy allen die my hier hoort, scheidt moed en verheugt u; de dageraad der verlossing is aengebroken. De leeuw van Vlaenderen heeft nog eens zyne keten verbryzeld... Ziet gy een geheel volk, sinds negen lange jaren onder een vreemd juk bezwykende, op deszelfs eerste gebrul het hoofd opsteken; ziet gy het uit zynen langdurigen zielstryd zich opregten, verschrikkelyk en bedreigend. - De wet is geschonden... Een poorter van Gent, de dappere en moedige Kortrykzaen, myn vriend, myn nabestaende is, in weerwil zyner gryze haren, in den kerker geworpen. Gy allen, gy weet het, zyt verplicht op uw geweten, regt over een dergelyken aenslag te vergen. - Herinnert u de tyden dat wy, de wapenen in de hand, onze voorregten moesten verdedigen; ieder burger werd soldaet,

ieder parochie werd een legioen. Die tyden zyn nog eens gekomen. Gy ontbreekt hoofdmannen, ik weet het, en de doodstraf is het vonnis van hem die dezen titel durft aannemen... Welnu! ter liefde van u en tot redding van 't Vaderland, offer ik my aen 't gevaer op: ik ben uw eerste hoofdman...

LODEWYK.

Houd op! zoo veel vermetelheid kan niet ongestraft blyven.

VAN ARTEVELDE.

Wat hoor ik? En wie is deze man?

LODEWYK,

ter zyde.

Onvoorzichtige! ik heb my verraden.

EEN WEVER.

Die monnik schynt my heel iemand anders te zyn, dan voor wien hy zich uitgeeft.

EEN ANDER.

Men moet zich van hem verzekeren.

ALLEN.

Ja! ja! het is misschien een verspieder.

(Allen vliegen naer Lodewyk.)

LODEWYK,

met gezag.

Staet! ik beveel het u... Eerbiedigt graef Lodewyk, uwen oppersten meester.

VAN ARTEVELDE,

getroffen.

Graef Lodewyk!

EEN WEVER.

Wy kennen geen ander oppersten meester dan den Vroedman.

VAN ARTEVELDE,

in bedenking.

Hy wilde Christina alleen spreken!... Wat helsch vermoeden!...

EEN TWEDE WEVER.

De dwingeland en eedbreker is onwaardig, ons te beheerschen...

EEN ANDER

Die 't bloed zyner medeburgers vergiet, trekt de wraek des hemels op zich....

EEN ANDER.

En het volk, dat er het werktuig van is, weet hem vol-

gens verdiensten te beloonen. - Ter dood, graef Lodewyk! verrader en bloedstorter!

ALLEN.

Ter dood! ter dood!

LODEWYK,

een dolk trekkende.

Ellendigen!

VAN ARTEVELDE,

uit zyne mymering schietende.

Dolzinnigen! wat gaet gy doen? De moord is eene lafheid, en zal het Vaderland niet redden.

ALLEN.

Wy doen regt.

VAN ARTEVELDE,

zich voor Lodewyk plaetsende.

Neen, gy vergeet dat gy Vlamingen zyt. Deze man is onder myn dak, en diensvolgens onder myne bescherming. Welkdanig zyn ongelyk jegens ons allen zy, zult gy my eerder over het lyf trappen, dan eene heiligschendende hand op hem te leggen. In naem van dat Vaderland, 't welk gy wilt redden, en van 't betrouwen, 't welk gy in my stelt, eisch ik van u, dat deze man, ongeschonden en geëerbiedigd, myn huis moge verlaten.

EEN WEVER.

Waerde heer! handel naer uw goeddunken; wy allen gehoorzamen u.

LODEWYK,

ter zyde.

Welk vermogen op eene dolle menigte!

VAN ARTEVELDE.

Vertrek gerust, heer Graef! Ik sta op myn hoofd voor uwe veiligheid in. - Ga koning Filips rekenschap geven van 't gene gy hier vernomen hebt, en zeg hem vooral, hoe de Gentenaers zich over hunne onderdrukkers weten te wreken.

LODEWYK,

ter zyde.

Ho! dien grootschen toon zult gy my duer betalen.

(Af.)

Achtste tooneel.

DE VORIGEN, uitgezonderd LODEWYK.

VAN ARTEVELDE.

Welaen! vrienden! het oogenblik der verrigting is gekomen. Alle werkeloosheid zou ons kunnen rampzalig wor-

den; graef Lodewyk trouwens is geen man om zich niet te wreken. Van morgen af, zullen al de inwoners van Gent, elk in zyne parochie, tot het kiezen van vyf hoofdmannen byeen geroepen worden. - Ik zal my deswege met de heeren Schepenen van de Keure verstaen, en volgens belofte, houd ik myn woord: Gy moogt my van nu af aen, uwen eersten hoofdman noemen.

ALLEN.

Leve de Vroedman! Leve de hoofdman!

Negende tooneel.

DE VORIGEN, WILLEM VAN VAERNEWYCK, GELNOOT VAN LENS, LIEDEN VAN VERSCHILLIGE NEERINGEN, MET HUNNE STANDAERDS.

VAN VAERNEWYCK.

De heeren Voorschepen en Schepenen van de Keure, bevreesd van eenige wanorders ter oorzaak der aenhouding van den ridder Seger den Kortrykzaen, en onderrigt zynde van het groot vermogen van den edelen poorter Jacob Van Artevelde, verzoeken dezen om zich by hen te willen vervoegen, ten einde de algemeene rust te helpen handhaven, hem tevens latende weten, dat hy met eenparige stemmen geroepen wordt tot eersten hoofdman van de parochie Sint-Jan, en hem by deze hoedanigheid het opperbevel der krygsmagt, onder het byzonder toezicht der heeren Schepenen, wordt toevertrouwd.

ALLEN.

Leve de hoofdman! Leve de hoofdman! vryheden en neeringen!

VAN ARTEVELDE.

Makkers! gy hebt uw betrouwen in my gesteld, ik dank u er voor; en hoe hoog de rang zy, waertoe gy my verheft, zal ik nooit vergeten dat ik hem aen u ben verschuldigd. Steeds zult gy in my een uwer gelyken vinden; en wanneer gy my ooit groote huizen ziet bouwen, of myne dochters aen ridders met guide sporen ziet uithuwen, dan zult gy my uw betrouwen onttrekken en my ook niet meer gelooven.

ALLEN.

Leve Van Artevelde! Leve de hoofdman.

VAN ARTEVELDE.

O Vlaenderen! dierbaer Vaderland! wees trotsch en verheug u: de zon van morgen zal uwen eersten dag van glorie bestralen.

Einde van het eerste Bedryf.

Tweede bedrijf.

Het tooneel verbeeldt het steen van graef Lodewyk.

Eerste tooneel.

LODEWYK, in ryke kleeding, SIMOEN.

SIMOEN.

De bevelen, welke uwe hoogheid my gegeven heeft, zyn volbragt.

LODEWYK.

Hebt gy hem zelf myn bevel in handen gegeven?

SIMOEN.

Ik heb het hem zelf gegeven.

LODEWYK.

Zal hy komen?

SIMOEN.

Hy zal komen.

LODEWYK.

't Is wel! Simoen! Is het lemmer van uw degen goed?

SIMOEN.

Uwe hoogheid weet dat het nog nooit zynen man met den eersten stoot heeft gemist.

LODEWYK.

Is Bodyn gewaerschuwd?

SIMOEN.

Hy wacht slechts naer uwe bevelen, heer!

LODEWYK.

Gy zult hem by u nemen; één man zou kunnen te weinig zyn. Dat hy ook voor een goeden degen zorge!

SIMOEN.

Dien zal hy hebben.

LODEWYK.

't Is goed! - Ga nu Bodyn halen, en plaetst u gezamentlyk aen het uiteinde van ae galery, die digt by deze kamer komt... - Achter den derden pilaer, in de ry der graven van Vlaenderen, te rekenen van het standbeeld van Boudewyn *met den yzeren arm*, is de ingang van eene

kleine huiskapel; gy zult u daer gemakkelyk achter de deur kunnen verborgen houden, zonder dat eenige voorbyganger u zal bemerken. Om in deze kamer te komen, moet men die galery doortrekken en vervolgens het bidhuisje voorbygaen. Gy zult den man, wien gy myn bevel hebt gedragen, en derhalve kent, eerst laten by my komen, zonder eenigerwyze uw schuilhoek te verraden. Uwe beide koppen staen my daer voor in. - Wanneer ik u met deze gulden bel een teeken geef, het gene gy zeer wel van daer zult kunnen hooren, dan valt gy beiden met uwe degens op den man die het bidhuisje voorby trekt. Ik ken uwe behendigheit in dergelyke verrigtingen.

SIMOEN.

Uwe hoogheid mag zich op ons verlaten.

(Hy wil heen gaen.)

LODEWYK.

Simoen! stel het venster, dat op de Schelde uitziet, gereed open, om dat gy de moeite niet zoudt hebben van het nadien open te maken.

SIMOEN.

Moeten wy het lyk bloot in de rivier werpen?

LODEWYK.

Werp het eerst in een zak; er mogten teekenen van overblyven. Voor 't overige, de stroom is snel; het zal weldra weggespoeld zyn. - Ga nu.

(Simoen groet en vertrekt.)

Tweede tooneel.

LODEWYK, alleen.

Dat hy nu kome! Hier wacht ik hem af, en wy zullen eens zien wie van ons beiden het spel zal winnen. Ik moet bekennen dat zyne kans schoon was; maer dit mael is de myne nog schooner. - Ha! Van Artevelde! gy onthaelt op de schitterendste wyze engelsche gezanten! Gy zyt, gezamentlyk met den ouden Kortrykzaen, in heimelyke betrekkingen met den koning van Engeland! Gy hitst het volk tot verandering van regeringsvorm, onder het ydele voorwendsel van nood en honger, op! Welnu! dat zy, die u

gezworen hebben tot het uiterste toe by te staen, u thans ui de handen myner beulen komen rukken; wy zullen zien wie van ons de magtigste zyn zal. - Filips van Valois had gelyk... Vlaenderen was te ryk; rykdom brengt magt by... Men moet het allengskens zien te verarmen om het des te beter te kunnen onderwerpen.

EEN HOFBEDIENDE,

boodschappende.

Eene edelvrouw wenscht voor een oogenblik een gesprek met uwe hoogheid te hebben.

LODEWYK.

Dat zy binnen kome.

(De hofbediende geleidt de inkomende persoon binnen.)

Derde tooneel.

LODEWYK, CHRISTINA.

LODEWYK,

ter zyde.

Hemel! zy hier!

CHRISTINA,

driftig.

Edele heer! het is een verraed, eene snoode onregtvaardigheid! Myn grootvader, de gryzaerd Seger de Kortrykzaen is, in weerwil zyner hoedanigheid van Gentschen poorter, in hechtenis genomen. Men beticht hem van heimelyke betrekkingen met Engeland te hebben; dit is valsch, edele heer! hoogst valsch. Zyn geweten is zuiver als de dag! Nu dan, heer! dat uwe regtvaardigheid zich doe hooren; want gansch Vlaenderen heeft het oog op u gerigt... en zekerlyk zou deze onbillykheid reeds gersteld zyn, waert gy van de zaak eerder onderrigt geweest.

LODEWYK.

Ik ben er van onderrigt, mevrouw!

CHRISTINA.

Ho! dan zult gy hem aenstonds in vryheid doen stellen, is het niet waer, heer?

LODEWYK.

Neen, mevrouw!

CHRISTINA.

Geregte hemel! En gy ook, heer, gy gelooft dan dat hy schuldig is?

LODEWYK.

Een vorst, die zich zelf belast met de aenhouding van een verdachte, moet wel weten of deze schuldig is of niet.

CHRISTINA.

Neen! neen! geloof het niet, edele heer! men heeft u valsche onderrigtingen gegeven.

LODEWYK.

Neen, mevrouw! ik ben wel onderrigt. Luister: het is zeer natuerlyk dat gy uwen ouden bloedvriend zoekt te verdedigen; gy volgt maer daerin de neiging uws harten; maer my dunkt dat, na het gebeurde van gisteren, gy vooral moest weten weinig inwilliging van mynen kant te zullen ontmoeten. Ook moet ik u zeggen, dat het niet alleen het lot van den Kortrykzaen is wat u bekommering moet baren, maer ook dat van Van Artevelde, uw grootschen en laetdunkenden gemael, die op de behendigste wyze zich van eenige wangunstigen weet te bedienen, om het oppergezag te doen miskennen, om zich-zelf aen het hoofd der zaken te stellen.

CHRISTINA.

Ach! edele heer! dit is nooit zyne meening.

LODEWYK.

Hoe 't ook zy, alle schending van leenpligt draegt hare verdiende straf met zich, en ik zweer u, mevrouw! dat de pligtigen die niet zullen ontkomen.

CHRISTINA.

Genade! edele heer! Genade voor den gryzen Kortrykzaen.

LODEWYK.

Ha! mevrouw! daer valt gy dan eindelyk my ook eens te voet, gelyk ik gisteren, met uwe verachting beladen, u te voet viel. Vindt gy niet dat ik luisterlyk myne weerwraek neem? - Welnu! in weerwil van al die beledigingen en den smaed, waarmede gy myne fierheid hebt gehoond, zal ik, om uwent wille, van myne wraek afzien, indien gy de voorwaerden, welke ik u ga aanbieden, enkelyk wilt aenvaerden. Seger's lot is in myne handen; van morgen af kan ik zyn hoofd op het schavot doen vallen, gy weet het. Uw gemael kan, indien ik wil, nog heden in myne magt

zyn, en het lot van Seger ondergaen; welnu! ik teeken nog op het oogenblik een bevel van vrystelling; ik zweer u dat er uw gemael niet het minste leed zal geschieden, zoo gy eenmael u verwaerdigt myne liefde met de uwe te vergelden.

CHRISTINA.

O gruwel! wat durft gy my voorstellen? Ik hem voor dien prys moeten redden!

LODEWYK.

Dit hangt thans van u af, mevrouw! En was ik gelukkig genoeg om ooit ééne sprank van de liefde die my verteert in uw harte te kunnen werpen, dan...

CHRISTINA.

Houd op! Ik had my nooit aen zoo veel laegheden en hoon moeten verwachten.

LODEWYK.

Bedenk u wel, mevrouw! Eén woord, slechts één wenk van liefde voor het leven van uwen grootvader.

CHRISTINA.

Ho! 't is afgryfslyk! 't is schande! zoo de eerbaerheid eener vrouw op den toets te stellen. Het is dan zoo dat gy, vorsten der aerde, met de gerechtigheid speelt. Eene grilligheid van een oogenblik kan ze aen haren vollen loop overlaten; eene vrouw, die zich aen uwe lusten overgeeft, kan ze tegen houden. Maer wat zult gy zeggen aen de genen die regt over den schuldigen zullen eischen? Zult gy zeggen dat de eerbaerheid eener vrouw den pligtigen heeft vry gekocht? of dat gy hem om uw welbehagen, hebt vry gelaten. Maer alsdan zal men u of een eerloozen of een dwingeland moeten noemen.

LODEWYK.

Mevrouw! neem u in acht.

CHRISTINA.

En wat geven my uwe bedreigingen! Laet uwe wrack vry tegen ons woeden! Laet den gryzaerd op het schavot onschuldig sterven! maer denk nimmer de vrouw van Van Artevelde te onteeren.

LODEWYK.

Mevrouw! wees verzekerd dat ik my wreken zal.

CHRISTINA.

Dat kunt gy; maer de beul, die het hoofd van den eerbiedwaardigen gryzaerd op het schavot zal nedervellen, zal ter zelfde tyde met zyn bevlakkenden vinger, in het bloed der onschuld gedoopt, u een onuitwisschelyk merkteeken op het voorhoofd printen. Aldus geschandvlekt, zal het tegenwoordige geslacht u verachten, u verfoeien, en de nakomelingschap, regtvaerdig in hare vonnissen, zal uwe nagedachtenis vervloeken.

(Zy vertrekt, terwyl zy een vergramden blik op Lodewyk werpt.)

Vierde tooneel.

LODEWYK, *alleen.*

Ik weet niet met wat magt of begoocheling deze vrouw myn harte beheerscht. - Nooit had eene andere my de helft, van 't geen zy my gezegd heeft, mogen zeggen. En nothans heeft zy my bitterlyk gehoond, met myne marteling den spot gedreven, en ik heb het gedoogd! Ik heb haer niet doen zien, dat ik nog opperheer ben. Ho! 't is dat ik haer bemin, vuriglyk bemin, en dat ik om haer myn graefschap en myne vorstelyke kroon zou ten besten geven! En voor zoo veel liefde! niets! niets dan belediging en smaed. Zy haet my; dat kan niet anders zyn; onverschilligheid is niet mogelyk in iemand die men bemint... Men moet hem wederliefde schenken of hem haten. Ho! dat is pynelyk! gehaet te worden van haer die men bemint! Het is 't vuer der hel ontsteken in 't harte, dat zich verstooten ziet. Welnu! myne wraek zal myne liefde verzoenen... Een bevel naer Rupelmonde; dat men zich met het vonnis van den Kortrykzaen spoede... en gy, Van Artevelde! gy, die al de liefde van 't voorwerp myns verlangens bezit! thans wordt uwe dood dubbel gevorderd; zy dient tot zoenoffer aen 't verlies van myn graefschap en aen de jaloezy van een verstooten minnaer... Hola! iemand!

(Een hofbediende vershynt.)

Dit bevel aen myn hofregter... Ga. - Welaen! denken wy aen deze vrouw niet meer... Ware het toch mogelyk! Ho! my dunkt dat ik eerder het verlies myner kroon zou vergeten, dan hare geheugenis uit myn harte te bannen.

EEN HOFBEDIENDE.

Eene bezending van de heeren Voorschepen en Schepenen der stad Gent, vraegt gehoor by uwe graeflyke hoogheid.

LODEWYK.

Laet ze binnen komen.

Vyfde tooneel.

LODEWYK, VAN VAERNEWYCK, VAN LENS, VAN WILLADE.

VAN WILLADE.

Harde geduchte heer! In naem der gemeente van Gent, komen wy tot u, onzen heer en meester, om uwe hoogheid nederig te smeeken, den ridderlyken heer, Seger den Kortrykzaen, heer van Drongen en poorter dezer stad, die op uw bevel in hechtenis genomen is, in vryheid te willen stellen, of ten minsten aen zyne natuerlyke regters over te geven. Dit doende, harde geduchte heer! zult gy eene regtvaerdige daed verrigten en de wenschen der ingezetenen dezer gemeente hoogst vervullen.

LODEWYK.

Achtbare heeren! het doet my leed dat ik aen uw verzoek niet kan volkomen. - De misdaed van den Kortrykzaen eischt eene voorbeeldelyke straf, en geen menschelyk vermogen zal hem aen de zelfde onttrekken. Ten anderen, is de zaek in handen der regters; zy alleen hebben de magt hem in vryheid te stellen, indien hy onschuldig wordt gevonden, of hem te straffen, indien hy het verdient. Geeft de gemeente kennis van uwe zending, en vergeet niet, achtbare heeren! dat het vruchteloos zou zyn eene tweede mael daer op te komen aendringen. - Gossyn! geleidt die heeren; hunne zending is volbragt.

(Hy buigt zich ligtelyk; alle drie vertrekken in de diepste verwondering.)

Zesde tooneel.

LODEWYK, alleen.

Hoe lang zullen zy my dan nog met hunne vervelende smeekingen komen kwellen? Zal ik dan overal door hunne klagten achtervolgd worden. O neen! morgen zal het kopstuk

van dat alles verdwenen zyn; morgen zal ik Gent weêr aen myne oppermagt vast gekluisterd hebben.

EEN HOFBEDIENDE,

boodschappende.

De ridderlyke heer Van Artevelde.

LODEWYK.

Welaen! ik zal my dan kunnen wreken.

Zevende tooneel.

LODEWYK, VAN ARTEVELDE.

VAN ARTEVELDE.

Harde geduchte heer! gy hebt my een uitdrukkelijk bevel gezonden om u te komen spreken. Ik heb my herwaerts begeven; wat verlangt uwe hoogheid van my?

LODEWYK.

Gy hebt gelyk: Ik heb u ontboden, gy zyt gekomen; myne bevelen zyn volbragt. Hoor my nu, en vergeet niet dat het Lodewyk de Tweede, graef van Vlaenderen, Rhetel en Nevers, heer van Mechelen en uw leenheer is, die tot u spreekt.... Heer Van Artevelde! de bezwaren ten uwen laste zyn groot... Zonder u verklaring te geven over de beweegrede, die my gisteren ten uwen huize geleidde, zal het genoegzaam zyn u te zeggen dat ik er beledigd, schandelyk beledigd ben, en dat het wel roekeloos is van uwent wege, en wel snoodelyk van wege uw gepeupel van Gent, het eerloosste en laagste gepeupel van geheel myn graefschap! By God! heer, wanneer men u aldus in 't midden van dien kring uitzinnigen bespeurt, zou men wel moeten zeggen, een overste van struikroovers in 't midden zyner bende.

VAN ARTEVELDE.

Houd op! edelmogende heer! bevlek met dien naem niet de genen, die nog onlangs op het eiland Cadzand hun bloed voor u en uw broeder hebben vergoten. De schuld valt op u, heer! op u, die hunne wanhoop en hongersnood ziende, niet geweten hebt dat er een middel, een zeker en onfeilbaar middel bestond, om hunne wanhoop en honger te stillen; op u, die vergeet dat nood dwingt en dat honger misdadig maekt.

LODEWYK.

By God! ik wist niet dat ik by u om raed moest komen, om te weten wat de belangen myner onderdanen van my vorderen.

VAN ARTEVELDE.

Gy wist het, heer! maer gy behertiget meer de belangens van Frankryk dan die van uw graefschap. Gy kost of wildet niet denken dat de staetkunde van Filips van Valois, de vernieling der voorregten, den ondergang van Vlaenderen beoogde, om er zich zelf beter als opperheer te kunnen plaetsen, en dat de Vlamingen, aen handen en voeten gekluisterd, den Franschen koning waren overgeleverd.

LODEWYK.

Welnu! wat begeert het volk?

VAN ARTEVELDE.

Herstelling van zyne koophandel-betrekkingen met Engeland; den vrede en vervolgens een verbond met koning Eduaerd.

LODEWYK.

Een verbond met Eduaerd! nooit. - Gy kent zyne vorderingen op de kroon van Frankryk? In zyn eigen belang, mag noch kan Filips het gedoogen.

VAN ARTEVELDE.

't Is het eenige middel om Vlaenderen uit het verderf te helpen, en het eenige dat het volk besloten heeft te gebruiken

LODEWYK.

Ho! dat zal nooit gebeuren, heer! Ik zweer u, by myn graefschap, dat het nooit zal gebeuren.

VAN ARTEVELDE.

Edelmogende heer! gy hebt de Vlaemsche gemeenten in de droevige noodzakelykheid gesteld of van toe te stemmen in het verlies harer vryheden en onafhankelykheid, of van de willekeur haers meesters te trotseren; zy hebben den moed gehad aen de laetste kans de voorkeur te geven.

LODEWYK.

Dus vreest gy niet te bekennen dat het een onbewimpeld oproer is, het welk tegen my uitbarst? En om dat ik my nog geen regt heb verschaft van den miltzieke die, onder het

ydele voorwendsel van het volk te dienen, rich tot de oppermagt wil verheffen, denkt men voorzeker dat ik noch kracht, noch geweld zal gebruiken om dit oproer te dempen? Ho! gy bedriegt u, Gentenaer! want groot zal de slagting zyn onder de genen, die myne regtvaerdigheid heden nog zal aengrypen. Dat zy beven! hun laetste uer is geslagen.

VAN ARTEVELDE.

Gy kunt het niet genoeg gelooven, heer! Maer zy, die zoo lang tegen honger en gebrek hebben geworsteld, zullen nog genoeg krachten vinden om uwe beulen waerdiglyk weêrstand te bieden. - Denkt gy dat een volk, 't welk na negen lange jaren zieltooging, nog een sprankje hoop van redding in de toekomst ziet, niet eene laetste pooging zal doen om dat laetste sprankje vlam te doen vatten! Denkt gy dat het niet liever zynen jongsten snik zal wagen, in hope van nog wat zyn bestaen te verlengen, dan zich als een weerloos lam, zeker van de dood, aen het mes des slagters over te geven? Neen! de worsteling der wanhoop zal verschrikkelyk zyn. Het leven van ons, van onze kinderen, misschien van een geheel geslacht zal er van afhangen. - En bedrieg u niet, heer! de Vlamingen hebben een afkeer van 't vreemde juk. Zy zyn vry geboren, zy hebben de vryheid met de moedermelk ingezogen, zy willen vry leven en sterven. Veertien eeuwen hebben hunne vryheidsliefde en heldenmoed nog niet kunnen verbasteren. Laet uwe legerbenden te velde trekken en in elken Gentenaer, in elken Vlaming, zult gy nog eenen Breydel ontmoeten.

LODEWYK.

Neem u in acht! gy vergeet tot wien gy spreekt.

VAN ARTEVELDE.

Neen, heer! Ik weet dat gy graef van Vlaenderen, ons aller opperheer zyt, en dat gy gezworen hebt op het heilig Evangelie, voor God en al zyne Heiligen, het geluk uwer onderdanen te bewerken.

LODEWYK.

En wie zegt u dat ik zulks niet poge te doen? Wie zegt u dat ik my niet reeds, ten dien einde, tot Frankryks koning gewend heb, op dat deze zyne grenzen voor Vlaenderens koophandel zou openen.

VAN ARTEVELDE.

En wat kunnen wy daer by winnen? Wat baet het ons dat er uit dit land ons overvloed van graen komt, als ons het middel ontbreekt om het te koopen. - Neen! Frankryk kan ons niet helpen; Frankryk zoekt steeds eigenbaet. Frankryk is eene rivier, die zich te eng in hare bedding besloten vindt en buiten hare oevers stroomt, om de naburige landen met hare waters te bedekken. - Onze laetste hoop van behoudenis is elders gelegen.

LODEWYK.

Neen! dat is het niet. Zeg veeleer dat gy u met Engeland zoekt te vereenigen om Eduaerd's plannen van verovering te helpen uitvoeren... - Dat al de betrekkingen, welke gy tot heden toe met den overzeeschen koning gehad hebt, dit doelwit hebben; en dat hy u maer van Frankryk zoekt af te trekken, om zich te gemakkelyker van deszelfs kroon meester te maken.

VAN ARTEVELDE.

Ik weet niet tot hoe ver Eduaerd's ontwerpen koning Filips moeten verontrusten; ik weet alleenelyk dat de Gentenaers brood noodig hebben en dat zy niet verplicht zyn allen van honger te sterven, om dat het hunnen geduchten heer niet behaegt den vrede met Engeland te maken.

LODEWYK.

Neen, heer! het behaegt my niet. Neen! ik wil meester zyn om dat ik meester ben, om dat gy my allen getrouwigheid hebt gezworen, om dat ik met één woord u allen Gentenaers, zoo veel als gy zyt, onder de byl des beuls den kop kan doen vallen.

VAN ARTEVELDE.

Gy hebt gelyk, heer graef! Gy hebt het reeds doen zien eenige jaren vroeger, onmiddelyk na den slag van Cassel, toen lyf en goed van boven de vyf honderd der aenzienelykste poorters verbeurd werden verklaerd. Welnu! heer! de Gentenaers bieden u de zelfde kans aen. Gy kunt ook hunne koppen onder de byl des beuls doen vallen, om dat gy vermeenen zult dat zy u ontrouw worden, maer ongelukkiglyk zult gy zoo veel van hun goed niet meer te verbeuren vinden; want gy hebt wel gezorgd hen vooraf te verarmen.

LODEWYK.

Beef! dat ik met uw hoofd niet beginne.

VAN ARTEVELDE.

Gy kunt het doen, heer! maer ik reken wel, onder de moedige Gentenaers een opvolger te vinden, die waerdiglyk myn taek zal vervullen en voltrekken.

LODEWYK.

Gy vergeet dat gy in myne magt zyt, en dat gy u ver van uwe oproerigen bevindt.

VAN ARTEVELDE.

Neen! edele heer! zy zullen my op den dag des gevaers niet verlaten... Zy hebben gezworen my te zullen bystaen... en zy, zy ten minsten, heer! zullen hunnen eed niet verbreken. En luister...

(Gerucht van buiten.)

zy zyn reeds ongerust over myne afwezigheid; zy hebben my tot hier willen volgen... Ho! ik wist het wel... dat zyn vrienden op wie men staet mag maken... en zy hebben gelyk; ik zal 't hun loonen. - Ho! het is zulk eene heilige zaek zyne lydende medeburgers by te staen! Het is zulk een zachte pligt zyne arme stadgenooten werk en brood te geven, dat gy, edele heer! het zelfs niet zoudt willen beletten.

LODEWYK.

Gy bedriegt u; want gy zelf hebt er my toe gedwongen.

(Hy gaet naer de tafel waerop de gulden bel geplaetst is.)

VAN ARTEVELDE.

Wy zullen dan zien of gy de waerheid hebt gezegd. Ik, ik zal doen wat ik de gemeente heb beloofd; ik zal myn woord houden gelyk iemand die niet vreest; en met Gods hulpe, zal ik myne onderneming tot goed einde weten te brengen.

(Hy buigt zich en vertrekt.)

(Lodewyk meent naer de bel te grypen, om het teeken des aenvals aen Simoen te geven; maer op dit oogenblik hoort men een hevig geschreeuw onder het venster dat op de straet komt: Onzen hoofdman! wy willen onzen hoofdman! Lodewyk raekt de bel niet aen, en treedt ontsteld terug. Het gordyn valt.

Einde van het tweede Bedryf.

Derde bedryf.

Het tooneel verbeeldt eene zaal ten huize van Van Artevelde.

Eerste tooneel.

VAN ARTEVELDE, VAN VAERNEWYCK, VAN WILLADE.

VAN ARTEVELDE.

Welnu! heer Van Vaernewyck! is uwe zending by den graef van Gelderen, gevolmachtigden van koning Eduaerd, volbragt?

VAN VAERNEWYCK.

Volkomentlyk, heer hoofdman! binnen een uer zal de voorloopige overeenkomst, tusschen de gemeente Gent en Engeland gesloten, onder 't geschal der bazuinen, op alle hoeken der straten, afgekondigd worden... Tot nader bevel, zal men wolle in de stapelplaets van Dordrecht kunnen knopen.

VAN ARTEVELDE.

Myne poogingen zyn dan niet vruchteloos geweest. O myn Vaderland! dit zyn de eerste vruchten uwer kloeke volharding. De andere vlaemsche gemeenten zullen niet toeven uw voorbeeld te volgen.

VAN WILLADE,

een perkament in de hand.

Zie hier, heer Van Artevelde! het besluit der heeren Voorschepen en Schepenen der stad Gent, nopens het voorstel, hun door u gedaen.

VAN ARTEVELDE,

lezende.

‘Wy, Voorschepen en Schepenen van de Keure, gezien het voorstel van den poorter en hoofdman, Jacob Van Artevelde, betrekkelyk de verdeeling van Vlaenderen in drie militaire leden, te weten: De vier ambachten, 't land van Waes, Dendermonde, Aelst, Audenaerde en Kortryk, onder Gent, of eerste lid; 't Vrye, Oost, West, Noord met de appendencien, onder Brugge, of tweede lid; en 't wester kwartier met den Leikant onder Yperen, of derde lid; gehoord hebbende den raed der stede van Gent, hebben besloten en besluiten:

Het voorstel, hier boven aengemeld, wordt in zyn geheel aengenomen. De hoofdman, Jacob van Artevelde, wordt als regeerder der gemeente Gent en onderhoorige steden benoemd.'

Welaen! dewyl men aen myn verzoek gehoor heeft verleend en my 't lot van 't grootste gedeelte van Vlaenderen in handen geeft, wil ik doen zien dat ik noch moeite, noch opofferingen zal sparen, om 't vertrouwen, 't welk men in my stelt, my waerdig te maken. Ik wil dat de Gentenaers eens kunnen zeggen: 'Hy is ons opperhoofd geworden; maer wy hebben geen baetzucht in hem gevonden. Vaderlandsliefde was altoos zyne eenige dryfveer.' - De koophandel-betrekkingen zyn hersteld; van morgen af, zal ik voor myne rekening de eerste wolle doen koopen, om onder de weveryen te worden uitgedeeld. Bovendien verbind ik my nog, aen de weversbazen de verliezen in te staen, welke zy kunnen lyden in de reizen, tot dit zelfde oogwit ondernomen.

VAN WILLADE.

Deze opoffering is edelmoedig en groot, heer! Het volk zal u, gelyk den redder van Egypten, op een zegewagen plaetsen.

VAN ARTEVELDE.

Heer van Willade! afgunst en ondankbaerheid zyn twee ondeugden, die 's menschens hart, van zyne geboorte af, vergiftigen en verderven. Ik zal my beloond achten als ik, in plaets van dankbaerheid, niets ergers dan onverschilligheid by myne medeburgers zal ontmoeten. - Heer Van Vaernewyck, hebt gy iets, aengaende Brugge en Yperen, vernomen?

VAN VAERNEWYCK.

Heer hoofdman! deze twee steden zyn, als het ware, door de *kwade Privilegien*, aen Lodewyk's magt gekluisterd... - Al wat zy doen kunnen, is werkeloos te blyven en hunne verlossing van de Gentenaers af te wachten.

VAN ARTEVELDE.

Denkt gy dat zy ons staetkundig stelsel zyn toegenegen?

VAN VAERNEWYCK.

Tart hare Vaderlandsliefde uit, en morgen zult gy hare benden onder 't vaendel van Gent geschaerd vinden.

VAN ARTEVELDE.

Daegs na de dagvaerd van Eecloo, hebben zy inderdaed eene bezending naer den graef van Gelderen gestuerd, om onze voorloopige overkomst by hem te ondersteunen.

VAN WILLADE.

En in de zelfde dagvaerd, hebben zy zich de eerste tegen de onregtvaardige Bulle van 1309 verklaerd, by welke koning Filips al de Vlamingen in den kerkeban kan werpen en hun land in verbod stellen, als het hem goeddunkt.

VAN ARTEVELDE.

Welnu! welkdanig de hoop zy, welke wy op de medewerking der overige vlaemsche steden mogen voeden, moeten wy de taek, ons opgelegd, waerdiglyk volbrengen. Gent heeft den eersten kreet der verlossing laten hooren; eer en pligt gebieden ons dezen kreet te ondersteunen en den weg, welken wy zyn ingegaen, tot het einde toe, te doorstappen. - Heer Van Willade, gelief de noodige bevelen te geven, tot aenkoop eener genoegzame party wolle, om al de Gentsche weveryen voor zes weken te bevoorraden.

VAN WILLADE.

Met genoegen, heer hoofdman!

(Af.)

VAN ARTEVELDE.

Ho! ik wist het wel, heer Van Vaernewyck! uwe bezending, by Eduaerd's gevolmagtigden, kon niet mislukken.

VAN VAERNEWYCK.

Dit is een schoone zegeprael, welken uwe staetkunde heeft behaeld, heer hoofdman! Maer viel onze bezending naer Loven volgens wensch uit, min gelukkig zyn er onze afgeveerdigden naer Parys van afgekomen! want ik heb de droevige tyding ontvangen, dat zy, in hunnen doortogt, te Doornyk in hechtenis zyn gezet.

VAN ARTEVELDE.

Hoe! heer Van Vaernewyck! de genen die gelast zyn, om by koning Filips genade voor den Kortrykzaen te gaen afsmeeken, zyn aengehouden?

VAN VAERNEWYCK.

Op last van koning Jan van Bohemen, die 't bevel der aenhouding van hoogere magt schynt ontvangen te hebben.

VAN ARTEVELDE

Aengehouden! En wat moet men over 't lot van den ouden Seger denken?

VAN VAERNEWYCK.

Alles schynt te voorspellen dat hy de handen des beuls niet ontkomen zal; koning Filips is de man niet, die zyn prooi zou laten ontsnappen, op 't oogenblik dat hy er mede zyne wraekzucht kan verzaden.

VAN ARTEVELDE.

Maer dit ware eene lafhartigheid! zyne wraek op een tachtigjarigen gryzaerd te verzaden! Dit ware eene snoode, eene onmenschelyke lafhartigheid! De gemeente moet op staenden voet zich tegen zulk eene schending harer handvesten krachtdadig instellen. - Heer Van Vaernewyck! begeef u zonder uitstel naer 't Schepenhuis; doe den raed der gemeente by een roepen... Ik zal my derwaerts begeven, om onder elkander te beramen, wat besluit ons te nemen staet. Ga, wy hebben geenen tyd te verliezen.

VAN VAERNEWYCK.

Reken op mynen spoed, heer hoofdman!

(Af.)

Tweede tooneel.

VAN ARTEVELDE, alleen.

Ho! ik voorzie 't. Er vormt zich een vreeslyk onweder in de verte. Eene bloedige worsteling zal er ontstaen tusschen de onafhankelykheid en de willekeur, tusschen de vryheid en de dwingelandy! Eene worsteling die zoo veel te verschrikkelyker zal zyn, om dat ieder burger er niet alleenlyk zyn eigen lyf en goed zal te verdedigen hebben, maer er ook 't leven zyner kinderen en nakomelingen met zyn bloed zal moeten bekoopen. - O Filips! gy meent Vlaenderen aen den blok uws beuls vast te ketenen, en gy denkt dat het, zonder ééne pooging te doen, zich zal laten slagten? Gy zult u wel bedrogen vinden, o vorst! indien zulks uwe droomen zyn geweest. Hebt gy dan vergeten, Valois! dat het bloed eens volks, dat naer zyne vryheid haekt, een kokend vocht is, 't welk aen het nart des bloodsten eene

bliksemschietende kracht geeft, bekwaem om er een held van te maken. - Zinnelooze die gy zyt! weet gy dan niet dat, met een kat te tergen, men er de woede eens tygers kan injagen?

Derde tooneel.

VAN ARTEVELDE, CHRISTINA.

CHRISTINA.

Nu! myn vriend! hebt gy iets, nopens den ouden Seger, vernomen? Zal hy weldra aen onze vriendschap weêrgegeven zyn?

VAN ARTEVELDE.

Neen, Christina! deze hoop is nog voor ons verloren. De afgeveerdigden, tot deszelfs voorspraek, naer het hof van Frankryk gestuerd, zyn onderweg, op last van Filips, gevangen genomen. Verre van den staetsgevangene in vryheid te stellen, ontnemt hy ons nog het middel om by hem om genade te gaen smeeken.

CHRISTINA.

Er is dan geene hoop meer van hem te redden?

VAN ARTEVELDE.

Eilaes! ik vrees het maer te veel.

CHRISTINA.

Kan men geene afzendingen, in dit oogwit, naer Lodewyk sturen?

VAN ARTEVELDE.

Neen! al de voetstappen, die er by den graef nog in Seger's voordeel konden gedaen worden, heeft de gemeente reeds lang beproefd. Gy weet dat eenige magistraetspersoonen, nog kortelings, zich ten dien einde by Margareet, graef Lodewyk's gemalin, vervoegd hebben. Wat hebben zy verkregen? Een vriendelyk onthael en veel schoone woorden; niets meer. - Hertog Jan van Braband zelf, die zich het meest Seger's lot ter harte trok, heeft niet veel gelukkiger geslagen. - Geen voldoende antwoord op zyne boodschappen bekomende, begaf hy zich in persoon by zynen neef, te Male; maer zyne voetstappen en poogingen bleven zonder uitslag, en hy is zelf, kort daer op, den magistraten komen aenkondigen, dat hy in zyne onderneming volkomen was mislukt.

CHRISTINA.

En wat zegt de gemeente, van zulken onbillyken aenslag op de vryheid van een harer voornaemste poorters?

VAN ARTEVELDE.

De gemeente begrypt wat haer te doen staet. Zy zal hare voorregten verdedigen, zich tegen de schending der wetten verklaren, dit is haer een heilige pligt, en des noods, gewapender hand hare regten doen gelden.

CHRISTINA.

Vreest gy niet, zoo het eens tot dadelykheden kwam, velen de goede zyde te zien afvallen?

VAN ARTEVELDE.

O neen! ik sta voor ieder Gentenaer, op den dag des gevaers, gelyk voor myn eigen zelve, in. Ten anderen, hunne belangen eischen dat zy het eens blyven, elkander de hand leenen en bystaen. - Gelukt het ons niet den ouden Seger uit Filips handen te rukken, en moet zyn leven het Vaderland ten offerande dienen, dan zal zyn bloed niet vruchteloos gestroomd hebben; want 't zal aen de overige vlaemsche gewesten het eerste sein eener volkomene verlossing geven.

CHRISTINA.

Gave God! dat deze hunne belangen wisten te waerden, en eens de regten der Gentenaers mogten ondersteunen?

EEN BOODSCHAPPER.

Heer hoofdman! de gemeenteraad, welken gy by een hebt doen roepen, is vergaderd. Men wacht naer u om het voorzitters ambt te bekleeden.

VAN ARTEVELDE.

Reeds? - Welaen, Christina! goeden moed! Binnen één uer, hoop ik u beter nieuws mede te deelen. Vaerwel! ik begeef my derwaerts.

(Tegen den boodschapper.)

Volg my.

(Af.)

Vierde tooneel.

CHRISTINA, alleen.

Beter nieuws! Ik twyfel er aen... Geen onwettig verklaren, geen beroepen op 's konings regtvaerdigheid, zal den vorst kunnen bewegen om van zyne voornemens af te

zien. Ik zelve weet, en heb er te wel de zekerheid van ontvangen, hoe weinig men van hem nog mag verhoppen. - Dus zal men zyne toevlugt tot de wapenen nemen! Wat zullen er de gevolgen van zyn? Eene zekere dood voor Seger, hoe de kans ook verkeeren moge, en een onvermydelyk gevaer van myn gemael te zien sterven, of als overwinnaer op het slagveld, of als overwonnen op het schavot. - Ach! de eerezucht kost somtyds duer aen de genen die er de laetste aenminnigheden van willen smaken.

Vyfde tooneel.

CHRISTINA, ANNA.

ANNA.

Mevrouw! de heer Van Artevelde vertrekt met de vreugd op het gelaet; zouden er goede tydingen aengekomen zyn? - O neen! ik vergis my... het is onmogelyk; want gy weent, mevrouw!

CHRISTINA.

Ja, goede Anna! ik ween... Ik ween, om dat ik aen Seger's tegenwoordig en aen myn echtgenoots toekomend lot denke.

ANNA.

Hebt gy dan slechte maren van uwen ouden vriend ontvangen, mevrouw?

CHRISTINA.

Slechte, zeer slechte. Zy hebben zyne dood gezworen; hy zal die niet ontkomen.

ANNA.

Is het mogelyk, mevrouw? Zou graef Lodewyk zoo boosaerdig zyn, van het leven te willen verkorten van een tachtigjarigen gryzaerd, wien zoo weinig tyds te leven meer overblyft?

CHRISTINA.

Ja, goede Anna! ja! En om dat ik eerbare vrouw ben geweest; om dat ik zyne dood met myne schande en onteering niet heb afgekocht.

ANNA.

Wat zegt gy, mevrouw!

CHRISTINA.

Ho! was ik eene dier ligtzinnige, schaemteloze vrouwen geweest, wie de oneer niet meer schynt te bevleken, dan het zuivere water het witte linnen! Had ik alle gevoel van schaemte en deugd uit myn hart geroeid! Had ik, met een woord, myn echtgenoot bedrogen! Ho! dan ware Seger de vryheid sinds lang terug gegeven... Maer ik heb eerlyke vrouw willen blyven; ik heb myn kuischen naem van gade niet willen bezoedelen; ik heb de vrouw met eene misdaed en den man met eene schandvlek niet willen beladen, om het hoofd eens mans te kunnen redden.

ANNA.

Wat hoor ik!

CHRISTINA.

Ho! het is ysselyk, niet waer? Het is ysselyk 't geen ik u zeg, en evenwel is het waer...

ANNA.

Maer, mevrouw! ik weet niet wat ik denken moet?

CHRISTINA.

Deze woorden schynen u te verwonderen, Anna? Ho! 't is dat gy niet weet wat my hier van binnen den boezem prangt! Wat geheim ik in myn angstig harte moet begraven en smooren. - Ach! ik ben wel ongelukkig! Ik ben wel te beklagen!

ANNA.

Mevrouw! ik smeeek u... Zeg my al uw verdriet en laet my u, als eene goede vriendin, een weinig vertroosting geven.

CHRISTINA.

Goede Anna! ik dank u, want ik weet dat gy my bemint. Maer indien ik myn hart aen iemand wilde openen; indien ik dat geheim aen iemand wilde ontdekken, dan zou het eerst aen myn echtgenoot zyn. Doch de dag der veropenbaring is nog niet gekomen; en God die de onschuld beschermt, zal my ook de krachten geven, om dit verschrikkelyk geheim te verzwynen tot dat ik de gevolgen eener persoonelyke wraek niet meer zal moeten vreezen. - Anna! hebt gy wel gezorgd dat ik voortaan alle maendagen de opgave der noodlydende krankten kan bekomen?

Gy weet dat ik meermaels klagten daer omtrent heb gehoord.

ANNA.

Mevrouw! ik heb den eerwaardigen heer Proost zelve gesproken, en hy heeft my verzekerd dat gy in 't toekomstige, deze opgave met de grootste nauwkeurigheid zoudt gekregen hebben.

CHRISTINA.

't Is goed. - Het is myn dag van aelmoezen, niet waer, Anna? - Er zullen veel behoeftigen komen; voor dit mael, zult gy aen elk dubbel geven. - Men zegt dat eene goede daed nooit onbeloond blyft; welnu! dit zal my welligt geluk bybrengen. - Ga, open het deurtje van myne knielbank; hier is er de sleutel van; neem er het geld uit... 't is het geen ik voor myne armen wekelyks bestem... gy zult het in honderd verdeelen, en aen elk het zyne geven. - Ga.

ANNA.

Ik gehoorzaam, mevrouw.

Zesde tooneel.

CHRISTINA, alleen.

Men vindt nimmer beter de gelegenheid om de lydenden by te staen; dan wanneer men zelve lydt...

(Zy gaet zitten en houdt zich met tapytwerk bezig.)

Goede Anna! zy begrypt myne droefheid niet... Zy weet niet wat ik al in de toekomst lezen moet... Zy weet niet hoe weinig wy nog mogen verhoppen en hoe veel wy moeten verwachten... Zy denkt niet dat er iemand leeft die zich zal moeten wreken over myne bittere versmading en over zyne verstootene liefde.

Zevende tooneel.

CHRISTINA, ANNA.

ANNA.

Mevrouw! een vreemdeling, drager van eene gewichtige boodschap, vraegt om u te spreken.

CHRISTINA.

Laet hem binnen komen, Anna.

(Anna af.)

Achtste tooneel.

CHRISTINA, SIMOEN VAN HALLE.

SIMOEN.

Mevrouw! zoo ik my niet bedrieg, ben ik te regt, en is de boodschap, waervan ik drager ben, aen u besteld: Aen mevrouw Van Artevelde, Christina van Baronaige.

CHRISTINA,

opstaende.

Ja, heer!

SIMOEN,

ter zyde.

Juist! de vrouw, welke wy achtervolgd hebben.

CHRISTINA.

Mag ik weten van wien deze boodschap komt?

SIMOEN,

ter zyde.

Dat is onnoodig. -

(Luid.)

Men heeft het my niet gezegd, mevrouw! Ik weet alleenelyk dat ik op antwoord moet wachten.

CHRISTINA,

die de rol perkament intusschen geopend heeft.

O myn God! myn God! is het wel mogelyk? De eerlooze! hy zal dan nog niet ophouden van my te hoonen.

SIMOEN.

Wat antwoord moet ik dragen, mevrouw?

CHRISTINA,

het perkament tegen den grond werpende.

Dat ik slechts verachting gevonden heb voor zoo veel laegheden; en dat er eene plaets op den vloer myner kamer is, waer ik den naem van den eerloozen met de voeten heb getrapt. Ga; dat is myn antwoord.

SIMOEN.

Maer, mevrouw! weet gy voor wien dit antwoord bestemd is?

CHRISTINA.

Ik weet dat het voor Lodewyk van Nevers is, graef van Vlaenderen, heer van Mechelen en moordenaer van Seger den Kortrykzaen. Ga dan, mynheer... gy ziet wel dat ik my niet bedrieg.

(Simoen vertrekt.)

Negende tooneel.

CHRISTINA, alleen.

Het is te veel! myn God! het is te veel! eene arme vrouw aldus te pynigen. Maer, wat heb ik hem dan ge-

daen, dien man, om my aldus te achtervolgen; om my aldus belediging op belediging in het aengezicht te werpen? - Hy moet my dan wel laeg achten! Hy weet nogthans dat ik van adelyke afkomst ben, zoo adelyk ten minste als de zyne; en evenwel behandelt hy my als de laetste zyner onderdanen. Ho! het is afgrysselyk aldus eene eerlyke vrouw te behandelen!... Myn gemael!... Verberg ik myne ontroering.

Tiende tooneel.

VAN ARTEVELDE, CHRISTINA.

VAN ARTEVELDE.

De zaak is besloten! De gemeente verklaert zich eenpariglyk tegen de schending harer voorregten, en heeft dadelyk ernstige vertoogen tot koning Filips en graef Lodewyk gezonden. Het bevel is tevens aen elken deken der gebuerten gegeven, de wapening hunner onderhoorige wyken, zonder uitstel, te voleinden en zich op het eerste teeken onder het vaendel hunner parochie-hoofdmannen te scharen. Gy ziet, Christina! dat de gemeente den moed niet verliest, maer in tegendeel zeer wel van voornemen is geweld met geweld te verstooten.

CHRISTINA.

Ho! zy heeft gelyk; en God, die de verdrukten tegen de dwingelanden verdedigt, zal haer in den nood niet verlaten.

VAN ARTEVELDE.

Het schynt dat het doodsgevaer, waerin Seger zich bevindt, de gemoederen nieuwe krachten geeft; want onder de talryke leden, die den raed bywoonden, was er niet één, die deszelfs leven met zyn bloed niet wenschte vry te koopen. En zy hebben gelyk!.. Hun voornemen is edel en nunner waerdig... En ik de eerste zal myn bloed voor de redding van mynen vriend ten besten geven.

CHRISTINA.

O ja! is het niet waer? uw bloed, maer niet uwe eer.

VAN ARTEVELDE.

Niet myne eer! Christina! Wat zonderlinge opmerking? Wat schort er aen? Gy zyt aengedaen.

CHRISTINA.

Ja, ik ben aengedaen! maer 't is van verontwaerdiging en gramschap. Ho! ten laetsten moet het geheim den gepraemden boezem ontschieten. Ik had het willen verzwynen, myne beledigingen opkroppen en verslinden; maer het was my niet mogelyk, wanneer ik zoo veel edele poogingen zie. Gy denkt dat gy den Kortrykzaen zult redden? gy hebt u allen vergist. De stem eener vrouw kan meer ter zyner verlossing met één woord, dan gy met al het bloed van duizend en duizend moedige Gentenaers.

VAN ARTEVELDE.

Wat zegt gy, Christina!

CHRISTINA.

Maer deze zoo veel vermogende vrouw moet hare eer ten besten geven.

VAN ARTEVELDE.

Hare eer ten besten geven!

CHRISTINA.

Gy siddert reeds, is het niet waer, op dergelyk voorstel?

VAN ARTEVELDE.

Inderdaed! en ik weet niet wat te denken...

CHRISTINA,

het perkament opnemende.

Welnu! daer... lees...

VAN ARTEVELDE,

lezende.

‘Eene laetste hoop blyft er u nog over... maer de tyd is kort. Ik laet u de vryheid om nog tusschen het leven en de dood van den Kortrykzaen te kiezen; maer gy weet wat prys ik er op stel. Indien gy aen myne liefde wilt beantwoorden, teeken uwen naem op dit schrift en Seger is gered. Doe uitspraek.

Ik, graef LODEWYK.’

(In de hevigste gemoedsbeweging.)

O de eerlooze! de eerlooze! Waerom heeft de dolk, waarmede gy uw signet op dit schrift druktet, niet van verontwaerdiging tot in het diepste uws harte terug gesprongen? - Christina! Christina! en dit is aen u besteld?

CHRISTINA.

Lees het opschrift.

VAN ARTEVELDE.

O ja! Christina van Baronaige! het is wel zoo... myne oogen bedriegen my niet... er is geen middel meer om er aen te twyfelen. - Ho! het vuer! het vuer der hel brandt in myn harte.

(Christina by den arm vattende.)

Christina! Christina! wat hebt gy met myne eer gedaen?

CHRISTINA.

Ho! uwe eer is onbevlekt! Hebt gy er de proef niet van in uwe hand?

VAN ARTEVELDE.

Vergeef! vergeef! Christina!... Myn hoofd is op hol... Ik raeskal, is 't niet waer? want ik verdenk u, u Christina! wanneer ik slechts wraekzucht moest koesteren en voldoening over zoo veel beledigingen vergen. Ho! 't is dat ik u bemin, Christina! en dat ik jaloersch ben van uwe eer, gelyk ik jaloersch ben van uwe liefde. - Denk niet dat het hart van den staetsman voor geen ander gevoel, dan voor eierzucht, meer vatbaer is! Denk niet, om dat ik my met zaken bemoei, die my van u schynen te verwyderen, dat daerom myne liefde voor u in myn hart is verkoeld... O neen! het vuer, dat gy er hebt ontstoken, is nog altyd even groot; ik bemin u nog gelyk den eersten dag onzer eerste liefde. - Ho! gy hebt den eerloozen koop niet gesloten en gy hebt wel gedaen, Christina! want, ziet ge wel, ware het geweest om my van de dood af te koopen, in plaets van u te bedanken om dat gy my het leven zoudt gered hebben, had ik, in weerwil van al die liefde, welke ik voor u gevoel, onmedoogend u dit stael in de borst gestooten. Het is beter onschuldig te sterven, dan bevlekt te blyven leven.

CHRISTINA.

Welnu! ik ook heb het my-zelve gezegd! Ik ook heb de misdaed met eene andere niet willen verzoenen; nu zal men Seger beklagen, dan zou men de vrouw gevloekt hebben.

VAN ARTEVELDE.

Nu zal men Seger wreken? en nu ook zal men de vrouw eerbiedigen. O dank! dank! Christina! om dat gy my dat helsch verraed niet hebt verzwegen! Gy hebt gedacht dat uwe beledigde deugd moest gewroken worden, en dat gy

niemand beter dan uwen echtgenoot met deze zorg kondet belasten. Welnu! niet vruchteloos zult gy op my gerekend hebben, en de vreeslyke wraek, welke ik zal nemen, zal tevens de schitterendste getuigenis zyn, welke ik van uwe deugden geven wil. - Ha, graef! gy hebt my in myne behertigingen bitterlyk komen kwetsen! Gy hebt my de rust myner overige levensdagen willen ontnemen en my de schande en onteering over het hoofd werpen! Beef! want wy hebben eene verschrikkelyke rekening met elkander te vereffenen... Geen haet van party meer! neen! haet tusschen echtgenoot en medeverliefde! Haet tusschen beiden, tot de dood toe.

Elfde tooneel.

DE VORIGEN, VAN VAERNEWYCK.

VAN VAERNEWYCK.

Heer hoofdman! een postbode, daer zoo even aengekomen, brengt de droevige tyding, dat de ridder Seger de Kortrykzaen, gisteren in de gevangenis te Rupelmonde, onthalsd is.

VAN ARTEVELDE.

Dood! dood! O de eerloozen! hun misdryf hebben zy dan toch tot het laetste toe volbragt!

CHRISTINA.

O myn oude vriend! gy zyt thans voor God! Zult gy my uwe dood kunnen vergeven?

(Af.)

VAN VAERNEWYCK.

Voorts vernemen wy, dat men zondag, in de hoofdkerk van Doornyk, in de tegenwoordigheid van den Bisschop van Senlis en den Abt van St Denys, aangewezen als uitvoerders der Bulle van 1309, de sententie van verbod en kerkeban, tegen de Gentenaers en derzelver aenhangers, heeft uitgebliksemd.

VAN ARTEVELDE.

't Is het geen ik het meest had gevreesd!... Een verbod en kerkeban, in het midden der Goede-Week, zullen een

vreeslyken indruk op het volk laten, en hem misschien den moed doen verliezen.

VAN VAERNEWYCK.

In tegendeel, heer hoofdman! Het volk, door de Gentsche Geestelyken zelve aangevoerd, die zich tegen den kerkeban verklaren, heeft nooit grootere blyken van liefde tot vryheid en onafhankelykheid, dan in dit oogenblik, gegeven. Op de eerste mare der sententie, zyn de heeren Deken der Kerstenheid en Lieven van der Lelyen, vergezeld door twee Broeders van Liefde, twee Jacobynen, twee witte Broeders en twee Augustyners, in vollen haest, naer Ryssel vertrokken, ten einde aldaer de hooge Geestelykheid ten voordeele der Gentenaers te bewegen.

VAN ARTEVELDE.

Welaen! Bevelen wy onze zaak den Almogenden aen en begeven wy ons, werwaerts de pligt en het gevaer ons roepen.

(Men hoort eensklaps het geklep der alarmklok.)

Luistert! Roeland klept alarm... er is gevaer op handen!... Ho! ik voel my herleven... Eer en Vaderland! ik zal u dan beiden kunnen wreken...

Twaelde tooneel.

DE VORIGEN, VAN LENS, VAN WILLADE, RIDDERS, SCHILDKNAPEN, DEKENS DER GILDEN EN GEBUERTEN.

VAN LENS.

Heer hoofdman! De legerbenden van koning Filips zyn op verschillende punten de grenzen over getrokken. Doornyk is in hunne magt, en zy bereiden eenen aenval op de stad Gent. Reeds heeft men eenige vyandyke ridders tot aen onze poorten zien naderen, en het schynt dat zy zich van de sterkte van Biervliet hebben meester gemaakt. Groot is de verslagenheid onder de ingezetenen; men is bevreesd voor eene bestorming.

VAN ARTEVELDE.

Stel u gerust, heer Van Lens! Ik heb in alles voorzien. - Heer Van Vaernewyck! begeef u naer 't Schepenhuis, en geef de noodige bevelen, dat de hoofdmannen der parochien, de Dekens der gilden en neeringen hunne mannen op den

Kauter binnen één uer gereed onder de wapens hebben. Gy, heer Van Willade! begeef u in vollen haest met eene afdeeling bylkappers, witte kaproenen en serjanten naer Deinze; doe er, zonder uitstel, de brug als ook die der omliggende plaetsen, in 't water werpen, en vertrouwd de wacht der *Passen* aen verdeelingen van serjanten. - Door dit middel, kan men de stad tegen de vereenigde troepen van Doornyk verdedigen. En wy, dappere Ridders! moedige Dekens der gilden en neeringen! ter vervolging dier roekeloozen, die u, tot aen de poorten uwer stad komen beschimpen. - Makkers! geheel Vlaenderen heeft het oog op u gerigt en verwacht zyne verlossing van uwe dapperheid. - Volgt my; gy zult my altyd vinden daer, waer het gevaer het dringendst is, waer er eer voor 't Vaderland is te rapen. - Moed, makkers! en ik beloof u, binnen twee dagen, zegepralend het kasteel van Biervliet te bezetten. - Dat God ons behulpzaam, en dit nog eens onze wapen kreet zy: *Vlaenderen den Leeuw!*

ALLEN,

het zwaerd trekkende.

Vlaenderen den Leeuw!

Tafereel.

Het tooneel verandert en verbeeldt de VRYDAG-MERKT te Gent, ten jare 1338.

Dertiende tooneel.

Het leger in optogt naer Biervliet.

Vier trompetters, in 't rood laken gekleed, met de wapenen der stad Gent, en een twintigtal geharnaste Ridders, openen den stoet. Volgen de Dekens en Leden van 't gild van St Joris, vergezeld door hunne drie standaerd- en twee schilddraggers, met roode Kaproenen. (zekere hoofddeksels, eertyds gedragen.) Dit gild was samengesteld uit negentig schutters, zeven-en-veertig schilddraggers en een heelmeeester. - Verscheidene krygstuigen, Springaels genoemd, gevolgd door het vermaerde krygsgild, De witte

Kaproenen, onder 't bevel van twee hoofdmannen. - Dertig Ridders in stadslivrei en acht Schepenen. - Jacob Van Artevelde te paerd, voorgegaen en gevolgd door vier andere hoofdmannen der Parochien. - De drie Dekens der poortery, wevery en kleine neeringen. - De gewapende mannen der gebuerten en neeringen, met hunne wapen- en vaendragers. - Eene menigte Pynders (zakke dragers.), met hun vaendel van Kanewaet (grof lynwaed.), Wevers, Volders, lieden van alle ambachten, Monnikken enz., sluiten den stoet. - Aen 't hoofd der Pynders, is hun koning Muggelin.

Deze optogt geschiedt op het uitvoeren eener marsch, door enkele trompetten, en waarvan de muzyk naer de omstandigheid en het tydstip moet geschikt zyn.

Einde Van het derde Bedryf.

Vierde bedryf.

Het tooneel verbeeldt de zelfde zael ten huize van Van Artevelde.

Eerste tooneel.

CHRISTINA, ANNA.

ANNA.

Welnu, mevrouw! de tydingen, dezen morgen aengekomen, zyn dan allergunstigst? Men zegt dat onze waerde meester, de Leliaerts eene volkomene nederlaeg heeft toegebracht.

CHRISTINA.

Ja, Anna! de hemel heeft niet gewild dat de misdaed ongestraft bleef. - De bezetting van Biervliet is gedeeltelyk of vernield, of op de vlugt gedreven. Deze eerste zegeprael der Gentenaers zal, zonder twyfel, de overige vlaemsche steden langs hunne zyde trekken. Reeds is myn gemael in onderhandeling met dezelve getreden; en alles schynt te voorspellen dat hy in zyne onderneming wel zal gelukken.

ANNA.

Men verzekert nogthans, mevrouw! dat graef Lodewyk, in 't kort, binnen zyne staten zal terug keeren.

CHRISTINA.

Ik denk het ook, Anna! Toch niet, vóór dat hy de overeenkomst, met Engeland gesloten, zal goedgekeurd hebben. Ik ken myn gemael: geerne zal hy zyne persoonlyke beledigingen vergeten, zyne eigene gevoeligheid geweld aendoen, als het welzyn van 't Land deze opoffering van hem zal vorderen.

ANNA.

Te beter, mevrouw! te beter! Mogt de geduchte heer met de zelfde gevoelens bezielt zyn en zich eens goed en edelmoedig toonen.

CHRISTINA.

Ik, Anna! al ware het zoo, zou nooit aen derzelve opregtheid kunnen gelooven. Hy, die zich éénmael zoo laeg heeft getoond, van het leven eens gryzaerds met de eer

eener vrouw te willen vrykoopen, moet een hoogst bedorven hart bezitten, waerin 't misdryf diepe wortelen heeft geschoten en deugden geen levensvocht meer te zuigen vinden. Zie, Anna! de naem van dien man is my zoo hatelyk, als zyn gezicht my verschrikkelyk voorkomt. Ik ben maer eene zwakke vrouw; maer, geloof my, de haet eener vrouw is somtyds verschrikkelyk. Ik zag hem al de pynen der helle lyden en kon ze met één woord stillen, my dunkt dat ik my zou verwyderen, om het woord van redding niet te moeten uitspreken. 't Is wreed, niet waer, Anna! maer ik geloof dat het waer is.

ANNA.

Mevrouw! de Kristenleer wyst ons onze vyanden te vergeven en voor hunne dwalingen te bidden.

CHRISTINA.

Ho! 't is dat gy niet weet hoe groot en hoe diep de wonde is, welke hy my heeft toegebracht; dat gy niet weet hoe veel moed en onderwerping ik heb moeten bezitten, om den hoon, waarmede hy my belaedde, te kunnen uitstaen, zonder te bezwyken onder 't gewigt van zoo veel laegheden en versmaedheid.

ANNA.

Mevrouw! ik smeeek u... verjaeg deze droevige herinneringen... Zie eens hoe de toekomst u reeds toelacht... De heer Van Artevelde, met eenparige stemmen tot Ruwaerd van Vlaenderen benoemd, verheft u met hem tot een toppunt van eer en aanzien, 't welk aen allen niet gegeven is te bereiken.

CHRISTINA.

Ja, Anna! laet ons deze droevige gedachten verjagen. - Ik ben onregtvaerdig, dewyl ik slechts den Hemel moest danken, om dat hy heden een echtgenoot aen myne teederheid wederschenken zal.

EEN SCHILDKNAEP.

De heer Van Artevelde, terug gekomen van zynen krygstogt van Biervliet, is met vliegende vaendels en onder 't geschal der bazuinen, de stad Gent binnen getrokken.

CHRISTINA.

De Hemel zy dank! - Ach Anna! oordeel van myn geluk, ik ga mynen gemael wederzien.

Tweede tooneel.

DE VORIGEN, VAN ARTEVELDE, vergezeld van eene menigte Krygsoversten, Ridders en Vaendragers.

VAN ARTEVELDE.

Christina! myne waerde Christina! eindelyk zyt gy weêr in myne armen.

CHRISTINA.

Ach! wat ben ik dan gelukkig! Myn vriend! indien gy wist hoe lang en angstvol de drie weken geweest zyn, die ik, zonder u, heb moeten doorbrengen? Ach gy zult my niet meer verlaten, niet waer? Gy zult niet weder vertrekken?

VAN ARTEVELDE.

Ik hoop het, Christina! Graef Lodewyk, na de dagvaerd van Orskamp bygewoond te hebben, waer hy het vredeverdrag geteekend heeft, heeft zich in persoon by het Vaderlandsch leger begeven en verzekerd, dat men welhaest de bekrachtiging van het beslissend traktaet van wege koning Filips zoude bekomen. Indien dit, gelyk ik er de hoop op heb, 's Lands wenschen vervult, is onze taek volbragt; want 't zal Vlaenderen een graed van geluk en welvaart waerborgen, waeraen het vóór dezen nooit had kunnen bereiken. Heeren makkers! uwe tegenwoordigheid wordt verwacht op het Schepenhuis, alwaer eene bezending voor de *blyde inkomst* van den geduchten heer, wien gy zult vergezellen, samengesteld is. - Makkers begeeft u werwaerts u de pligt roept.

(Allen vertrekken, uitgezonderd Van Artevelde en Christina.)

Derde tooneel.

VAN ARTEVELDE, CHRISTINA.

VAN ARTEVELDE

Christina! thans zyn wy alleen; thans kunnen wy onze twee harten te samen versmelten en er al de geheimen laten uitwasemen, zonder te vreezen dat onbescheiden ooren die

mogten verraden, Christina! laet my u zeggen wat ik al lyde... Laet my u zeggen, wat my nog als eene zware losgerukte rots op de borst drukt. - Ik ben verwinnaer... Ik heb myn onderdrukt Vaderland uit de handen zyner beulen gerukt: de taek van den staetsman is heerlyk voltrokken; maer is de eer des echtgenoots voldaan? Heb ik my gewroken zoo als uwe beledigde deugd van my regt heeft te eischen? Neen! is het niet waer, Christina? want ik heb toegestaen dat graef Lodewyk, schoon overwonnen, als zegepraler in zyne staten mogt terugkeeren. Ik heb hem oorlof gegeven, om my in Gent, met zynen hoogmoed en verachting te komen trotseren; daer ik het opperbewind van geheel Vlaenderen in handen had, en 't slechts van my afhing, om er my als opperheer te plaetsen. Ik heb afstand gedaen van mynen haet van echtgenoot, wanneer myn hart nog bloedde uit eene nog versche wonde. - Welnu! al deze offeranden heb ik volbragt, om dat het welzyn van Vlaenderen er de vergelding van was; om dat ik niet mogt kiezen tusschen de wraek eener eigene belediging en het geluk des Vaderlands. En zie daer waerom ik lyde, maer inwendig en bedekt, zonder andere hoop dan die van mynen haet en myne wraekzucht in myn opgezwollen boezem dagelyks in stilzwygen en onderwerping te moeten opkroppen. - O Christina! Nooit zal het Vaderland kunnen weten hoe groot de offerande is, welke ik hem heden doe.

CHRISTINA.

O myn vriend! Gy hebt de helft myner belediging genomen, ik zal de helft uwer smarte nemen; wy zullen te samen lyden: men zegt dat de deeling der smarte er de bitterheid van verzacht.

VAN ARTEVELDE.

Men bedriegt zich. De smart, welke men te samen lydt, wordt verdubbeld in plaets van verdeeld.

CHRISTINA.

O neen! men moet verzachting vinden als men zyn verdriet in eenen vertrouwenden boezem mag uitstorten; als men het hart mag lucht geven by iemand wien het toegelaten is al de uitgestrektheid der aengedane smart te kennen.

VAN ARTEVELDE.

En dan, wanneer ik allengskens myne gevoeligheid, onder de betooveringen eener huislyke welvaart, zal beginnen te vergeten; wanneer ik, tot vergelding van mynen gesmoorden haet, myn Vaderland tot eenen hoogen graed van geluk zal zien stygen, dan zal hy, myn heil en tevredenheid benydende, nog eens uwe beeltenis voor zyne oogen zien zwerven; dan zal hy, Christina! welligt nog eens zyne misdadige inzichten poogen ten uitvoer te brengen. O neen! neen! het is onmogelyk. Er beslaet geene vergetelheid die den haet, met bloed en schande gemerkt, uitwisschen kan.

CHRISTINA.

Myn vriend! laet ons aen den tyd de zorg om onzen haet te slyten of hem te wreken, overlaten, en herinner u thans niets, dan dat Vlaenderens bloei of eeuwig verderf beiden in uwe handen zyn gesteld.

VAN ARTEVELDE.

O ja! Vlaenderen! dierbaer Vaderland! ik heb u myn bloed beloofd en geschonken, ik zal u nog myne eer, meer waerd dan het leven, verpanden.

Vierde tooneel.

DE VORIGEN, GELNOOT VAN LENS, VAN WILLADE, EEN KONINGLYKE SERJANT.

DE SERJANT.

Van wege zyne majesteit, koning Filips van Frankryk, aen den ridderlyken neer en hoofdman Van Artevelde.

*(Hy geeft hem een pakket over en vertrekt.)**

VAN ARTEVELDE.

Een pakket met het koninglyke zegel! Ik durf myn voorgevoelen niet gelooven. -

(Na het opengebrouken te hebben.)

Dankt den Allerhoogsten, heeren! onze zege is volmaekt. -

(Zich ontdekkende.)

Dierbaer Vaderland!

* Deze akten moeten op perkament en van tweestaertige zegels voorzien zyn.

wees gegroet! gy zyt vry en onafhankelyk!... - Hier, twee vrygeleiden; het eene voor de geldsom, welke Vlaenderen aen de kroon van Frankryk verschuldigd was; het andere voor al de schulden welke de stad Gent in geheel de uitgestrektheid van 't koningryk hebben mogt. - Daer, de bekrachtiging van het koophandels en onzydigheids verdrag.

‘Wy Filips, by de gratie Gods, koning van Frankryk, doen kond alle lieden die deze letteren zullen zien, tegenwoordig en toekomstige:

De kooplieden, van alle landen, hebben hunnen vryen toegang in Vlaenderen. De Vlamingen mogen koophandels-verdragen met alle volkeren, vyanden of niet van Frankryk, sluiten.

De koning verbindt zich geen oorlog in Vlaenderen te voeren, en zal ook niet toelaten dat men er voor hem voere.

De Vlamingen zullen zelve hunne grenzen verdedigen. Niemand, behalven de graef en de leenmannen, zal verplicht zyn de wapenen voor den koning op te nemen.

Het aenvallend en verweerend verbond, met Brabant gesloten, wordt goedgekeurd.

De Vlamingen zullen geen doortogt aen vyanden van Frankryk door hun land verleen.

Zoodra koning Eduaerd het voorloopige koophandelstraktaet, tusschen Vlaenderen en Engeland gesloten, zal bekrachtigd hebben, zal zyne Hoogwaardigheid de Bisschop van Senlis, het verbod, waerin het land gesteld is, aenstonds komen ligten.

Deze ordonnancien willen wy dat gehouden worden, zonder verlaet, vast en gestadig van onzen Amman, die nu is en naermaels ten tyde zyn zal, van dezen dage voort ten eeuwige dage.

In kennis welker dingen, hebben wy deze letteren ons zegel doen aenhangen. Gegeven te Parys, in 't jaer ons Heere, duizend drie honderd acht en dertig, des zaterdaegs na 't feest der H. Drievuldigheid.’

Gy ziet het, vrienden! den uitslag onzer voetstappen en poogingen overtreft verre de hoop, welke wy er op ge-

bouwd hadden. Dat wy thans de bekrachtiging van koning Eduaerd bekomen, en gy zult welhaest Vlaenderen zich zoo hoog in bloei en welvaart zien verheffen, als het diep in armoede en ellende was vervallen. - Heer van Willade! deel die gelukkige tyding aen de gemeente mede; dat de ingezetenen vernemen, welke de vergelding hunner standvastigheid en moed is geworden, en dat de goede lieden der gemeenten zich bereid maken op nieuw getrouwigheid te zweren aen hunnen wettelyken heer, tot meerdere eere en voordeel van het Land en in het belangen der rust en vrede van Vlaenderen. Daer syn de akten; doe ze openbaerlyk afkondigen.

VAK WILLADE,

de akten nemende.

Myn pligt gebiedt my u te gehoorzamen, heer hoofdman.

(Af.)

VAN ARTEVELDE.

Heer van Lens! van morgen af zullen wy ons, gezamentlyk met den Voorschepen en eenige hoofd-dekens, naer West-Vlaenderen begeven, ten einde by de goede lieden dier streken het oppergezag van graef Lodewyk te doen herkennen.

Vyfde tooneel.

DE VORIGEN, EEN SCHILDKNAEP, met de wapens der stad.

DE SCHILDKNAEP.

Zyne hoogheid, de harde geduchte heer, Lodewyk II, graef van Vlaenderen, zyne *blyde inkomst* in de goede stad Gent gedaen hebbende, begeeft zich herwaerts en begeert dat de eerste hoofdman, de heer Van Artevelde, hem ter kerke vergezelle, alwaer hy den eed van handhaving der wetten, vryheden en costumen plegtiglyk zal afleggen.

CHRISTINA.

Hy hier!

VAN ARTEVELDE,

ter zyde.

Ha! ik begryp het; hy wil tot het laetste toe genot van myne vernedering hebben. Welaen! ik onderwerp my nog... Dat de offerande in haer geheel volbragt worde.

Zesde tooneel.

DE VORIGEN, GRAEF LODEWYK, in ryke kleeding, geleid door VAN VAERNEWYCK, RIDDERS, KRYGSOVERSTEN, VAENDRAGERS, EENE WACHT WITTE KAPROENEN.

EEN BOODSCHAPPER.

Zyne hoogheid, de harde geduchte heer en graef van Vlaenderen.

VAN ARTEVELDE,

ter zyde.

Ter liefde voor het Vaderland, verbergen wy den afkeer, welken hy my inboezemt.

CHRISTINA,

even.

Ach! zyne tegenwoordigheid veroorzaekt my de dood!

VAN VAERNEWYCK.

Harde geduchte heer! Gy hebt gehoord hoe de goede lieden te vreden en gelukkig zyn van uwe hoogheid in hun midden weder te bezitten; gy hebt hunne geschenken, gelyk by de *eerste inkomst*, gelieven te aenvaerden: ontvang thans ook van ons de verzekering van den eerbied, gehoorzaamheid en getrouwheid welke wy u, als onzen opperheer, verschuldigd zyn.

VAN ARTEVELDE.

Harde geduchte heer! de ridderlyke heer Van Vaernewyck is de waerdige tolk der gevoelens die ons allen bezielen.

LODEWYK,

ter zyde.

Er zyn gevoelens in het hart welke het gezicht al spoedig verraedt.

CHRISTINA.

Heer! mogt uwe tegenwoordigheid alhier het geluk en de rust herstellen.

LODEWYK,

ter zyde met drift.

Christina! ho! hare stem dringt tot het diepste myner ziel.

(Luid.)

Mevrouw! een wensch door eene vrouw, zoo als gy, gedaen, moet de gelukkigste gevolgen hebben.

(Ter zyde.)

O myn God! waerom hebt gy deze vrouw op mynen weg gebragt?

VAN ARTEVELDE.

Geduchte heer! wy hebben de gelukkige tyding uit Frankryk bekomen, dat onze voorloopige overeenkomsten bekrachtigd zyn; in naem der gansche gemeente dank ik er u over, die het uwe tot het verkrygen der bekrachtiging hebt bygebragt, en aldus den grondsteen van Vlaenderen's toekomenden bloei hebt gewilligd te leggen.

LODEWYK.

Ja! en om de goede lieden myner staten te overtuigen dat ik nog meer gedaen heb voor hun geluk en welzyn, zie daer de bewysschriften en akten der schulden en boeten, waer mede Vlaenderen nog jegens den koning en den heiligen Stoel bezwaerd is. Ik geef u die over tot teeken van eeuwige kwytschelding.

VAN ARTEVELDE.

Dank!... dank!... heer!...

(De akten met de tanden van eenscheurende.)

Vuer! vuer! om er de laetste overblyfselen van te vernietigen. - Makkers! nu dat Vlaenderen niets meer te verlangen heeft, begeven wy ons derwaerts om den eed van getrouwigheid af te leggen en onzen wettelyken heer de verdiende hulde te doen.

(Ter zyde tegen Christina.)

Moed! Christina! gy ziet wel dat ik er heb, ik...

(Hy biedt de hand aen Lodewyk en vertrekt de eerste met hem; allen volgen, uitgenomen Christina.)

Zevende tooneel.

CHRISTINA, alleen.

Ja, moed! Dien moet men hebben om aldus in stilzwygen zyne gebelgdheid te kunnen smooren; om zyn verbitterd hart aldus geweld aen te doen. - Maer zal myn echtgenoot, tot het laetste toe, den zoo zwaren pligt hem opgelegd, kunnen dragen? Zal hem de moed niet begeven, vóór dat hy aen de eindpael der loopbaen gekomen is? - O neen! en dit is al myne hoop. - 's Lands heil zweeft hem te veel in de gedachte... De vergelding is hem te schoon, om zich niet met nieuwen moed en onderwerping te wapenen; om niet eene laetste maer heilzame pooging te wagen.

Achtste tooneel.

CHRISTINA, ANNA.

ANNA.

Myne goede meesteres! niets evenaert de vreugd en blydschap der goede lieden dezer gemeente, op het vernemen der gelukkige overeenkomst, met onzen geduchten heer gesloten. Een ieder wil de eerste de hand van den heer Van Artevelde drukken, en noemt hem den verlosser en vader des Vaderlands.

CHRISTINA.

Het volk is dan te vreden van den geduchten heer weder te zien?

ANNA.

O ja, mevrouw! zeer te vreden! om dat het die gelukkige vereeniging tusschen hem en onzen goeden meester ziet, en derhalve verhoopt uit dezelve een beter bestaan voor 't Land te zien spruiten.

CHRISTINA.

Het volk heeft gelyk, Anna! maer het is gewoon slechts zyne eigene baet op te tellen, zonder te rekenen wat zy somtyds aen anderen kost. - Laet my alleen, Anna!

ANNA.

Ik gehoorzaam, mevrouw!

(Af links.)

Negende tooneel.

CHRISTINA, alleen.

Het volk is te vreden! te beter! het zal eene nieuwe aenmoediging voor myn echtgenoot zyn... om zyn voorgenomene, tot het uiterste toe, met min hartzeer, te volbrengen. Maer zal de schynheilige die my dorst hoonen, ons stilzwygen met zyne vergetelheid vergelden? Met welke woorden van geluk op de lippen kwam hy daer zoo even hier, wanneer in zyn hart niets is dan logen, trouweloosheid en verraed. Ho! ik heb het wel bemerkt. Reeds schoten zyne doordringende oogen eenen verraderlyken blik op my! Als of al het bloed van den Kortrykzaen niet toereikend was geweest, om de zondige gedachten, die

nog in zyn harte konden smeulen, te besproeyen en reeds lang uit te dooven. - O God! Gy die getuige zyt van den eed, welken hy thans op uw heilig Kruis en Evangelie zweert, reinig zyn harte van alle misdadige liefde... Dat hy, O God! tot zelfs de geheugenis myner schaduw voor eeuwig moge verliezen.

Tiende tooneel.

CHRISTINA, LODEWYK.

LODEWYK,

met drift binnen komende.

Mevrouw! mevrouw! - Christina! geen schrik... bedaer u... ik moet u spreken.

CHRISTINA,

met schrik.

Gy hier! gy! O God! gy zult wy dan nog altyd achtervolgen?

LODEWYK.

Ho! luister, Christina! IK heb den stoet verlaten; als een zinnelooze, ben ik naer hier gevlogen. Ik had een oogenblik gedacht, dat ik u had kunnen vergeten, dat ik uwe beeltenis uit myn hart had kunnen roeyen. - Begoocheling! Niets dan begoocheling! De hel heeft uwe gedachtenis met gloeyende merkteekens in myn harte geprent; zy heeft gewild dat ik misdadiger en eedbreker zou worden. - O Christina! myn noodlot is verschrikkelyk: gedwongen te zyn eene vrouw te beminnen die my veracht, niet waer? want, kyk! uwe oogen overstelpen my reeds met hunne verontwaerdiging. Ik lees in dezelve hoe laeg en versmadelyk ik u reeds voorkome... Welnu! ondanks al den haet en smaed die gy voor my gevoelt, bemin ik u, Christina! bemin ik u met verrukking, met dolheid! Gy zoudt my met de voeten trappen, en ik zou nog de zool uwer schoenen kussen; ik zou nog zeggen: dank, Christina! want gy weet wel dat ik u bemin. Ho! is dat geene liefde? neen! het is meer, het is razerny. - O zwyg!... zwyg!... spreek nog het woord van verachting niet uit! wacht nog! dat ik u ten minste, voor zoo veel onderwerping, een minuet gelukkig en ongevloekt moge beschouwen.

CHRISTINA.

Ha! Gy hebt gelyk van voor myne verachting te schrikken... Gy hebt, sedert onze laetste ontmoeting, my leeren kennen, en dus geweten wat onthael u by my te wachten stond. Ik dank er u over; want in uwe beledigingen hebt gy my nog weten te eerbiedigen. - Nemen wy dan, heer graef! deze uwe voetstappen voor eene enkele gekheid, eene grilligheid die u overgekomen is, en welke ik u wel vergeven wil, op voorwaerde dat gy ze niet meer zult vernieuwen. - Myn gemael kan alle oogenblikken terug komen; om zyne rust, om de myne en om u zelf alle ongenoegens te sparen, verzoek ik u, heer graef! dit huis te verlaten.

LODEWYK.

Ik dit huis verlaten? Het slagveld verlaten zonder tot de dood toe gestreden te hebben? O neen! mevrouw! gy meent het niet, gy durft het niet hopen.

CHRISTINA.

Groote God! en wat is dan uw voornemen?

LODEWYK.

Myn voornemen? Ik weet het niet... u te zeggen dat ik u bemin, dat ik u aenbid; dit herhalen tot dat het een weêrgalm in uw hart heeft gevonden.

CHRISTINA.

Gy wilt dan dat ik op elk woord uwer verfoeyelyke liefde met een woord van verachting zal antwoorden? Zoek dan een weêrgalm in myn hart... Gy zult er één vinden, maer het zal zyn om u duizend mael te herhalen: haet, versmading en afkeer.

LODEWYK.

Neem u in acht, Christina van Baronaige! gy weet niet hoe gy de woede in een hart kunt ontsteken.

CHRISTINA.

Neem u in acht, graef Lodewyk! gy weet niet dat het bloed van den Kortrykzaen nog warm is, en dat de wraek sluimert maer niet slaept.

LODEWYK.

Ho! wat geeft het my dat zy zich wreken! Wat geeft het my dat zy my huldigen als opperheer of verdryven als

overwonnen!... Wat baet het my dat ik meester in Vlaenderen ben, als er maer één geluk voor my op de aerde is, dat van u te bezitten, en dat net my ontzegd is! - Waerom hebben zy my terug geroepen? Waerom hebben zy my gedwongen uwe beeltenis andermael voor myne oogen te zien? Waerom hebben zy bytend vocht in myne wonde gegoten, in plaets van ze met den balsem der vergetelheid te verbinden? Verre van u, had ik misschien uwe geheugenis allengskens beginnen te verliezen; terwyl ik ze hier dieper en dieper in myn harte moet prenten, zonder meer hoop dan een gedoemde in den onderaerdschen jammerpoel... Welnu! neen! zoo veel liefde moet vergeld worden of in eene hevige wraekzucht versmachten. - Mevrouw! gy hebt niet één blik van medelyden voor myne marteling gevonden... Gy hebt my lager dan uwen laegsten huisknecht gemaekt, zoo laeg dat ik beschaemd ben van my zelf... Gy hebt het vuer der hel in myn harte doen woeden... geweld en waenhoop! zie daer waer mede ik u vergelde... My is Christina...

(Hy wil hoer naderen.)

CHRISTINA.

Achteruit! Raek my niet aen... Uwe handen zyn nog met onschuldig bloed bemorsd. Achteruit! zeg ik u... Uw gezicht is my afschuwelyk...

LODEWYK,

haer met geweld willende wegvoeren.

O vervloeking! geen helsche magt zal u uit myne handen rukken.

CHRISTINA,

een wanhopigen gil uitwerpende.

Help! help! Van Artevelde! verdedigd my!

(Zy rukt zich uit zyne armen los en vlugt in hare kamer.)

Elfde tooneel.

LODEWYK, VAN ARTEVELDE, in woede en met het bloot zwaerd in de vuist.

VAN ARTEVELDE,

nog buiten.

Christina! Christina!

(Binnen stuivende.)

Wee hem! Wee hem! den ongelukkige die u dorst hoonen!

(Den graef ontwarende, terwyl hem het zwaerd uit de hand valt.)

Rampzalig lot! Zyt gy het? Zyt gy het dan?

(Na eene poos.)

O graef! nimmer had ik aen zoo veel eerloosheid kunnen gelooven. Nimmer had ik gedacht dat een mensch zoo veel trouweloosheid in zyn harte kon bevatten. Het is dan daerom dat gy verlangde zoo spoedig 't altaer, waer gy voor den Allernoogsten den plegtigen eed aflegde, te verlaten? Dat gy zoo driftig uwe nand uit de myne rukte, welke ik u had aengeboden ten teeken van vriendschap en eendragt? - Uitzinnige die ik was! die op het gezicht van al 't geluk, 't welk uwe tegenwoordigheid alhier voorspelde, een oogenblik had kunnen vergeten, dat er tusschen ons een afgrond van bloed en schande bestond. O graef! hebt gy dan geen medelyden met myn gefolterd hart? Hebt gy dan geen menschelyk gevoelen in uwe ziel, om niet te begrypen wat smart gy my moet veroorzaken? Gy komt my tergen in myn liefste genot; gy komt, o gruwel! om my myne teerbemide wederhelft te ontrukken... en ik moet zwygen; ik mag rondom my geen stroom van bloed doen golven, om er myne beledigde eer in te baden. - Waerom zyt gy my den vrede komen aanbieden? Waerom hebt gy aen 't slagveld de zorg niet overgelaten om onzen onderlingen haet in ons bloed uit te wisschen? Heden zou ik u niet moeten zeggen: Gy beledigt my om dat ik gedwongen ben uwe beledigingen te verduren... Gy beledigt my om dat ik aen myn Vaderland beloofd heb my niet te zullen wreken en my aen u te onderwerpen... Gy beledigt my om dat ik weerloos ben... Ho! beken met my, heer graef! dat gy wel laeg zyt.

LODEWYK,

in woede.

Ongelukkige! dat woord eischt bloed.

VAN ARTEVELDE.

Gy gevoelt reeds de noodzakelykheid om u te wreken, niet waer? En ik, wien gy de schande, met overmate, op het hoofd werpt, mag er alleenelyk de gedachte niet van krygen. - Welnu! wat aertzelt gy nog? Moet ik u niet te veel in de wereld zyn? Zal de gemael in leven niet een eeuwigdurend hinderpael wezen tegen de liefde, welke gy de vrouw wilt opdragen?

LODEWYK.

O Van Artevelde! geef my deze hoop niet; ik mogt verzoeking krygen om ze verwezenlykt te zien.

VAN ARTEVELDE.

Welnu! stoot my dan uw degen in de borst, dat ik ten laetsten niet genoodzaekt zy u den mynen in de borst te stooten.

LODEWYK.

Ho! indien Christina my konde beminnen!

VAN ARTEVELDE.

Ho! dan zoudt gy my vermoorden, niet waer? De lafhart! die om van de vrouw genot te hebben, zyne heiligschennende handen in het bloed des gemaels met wellust zou baden. O wee my! wee my! die om myn Vaderland te redden, aldus belediging op belediging moet verdragen.

(Weenend.)

O myn God! myn God! gy stelt myne opofferingen wel op den toets! - Ho! het is afschrikkelyk, niet waer, graef? een man die tranen stort van woede en razerny, terwyl uwe vernederende knie, op deszelfs boezem prangende, hem weerloos tegen den grond nederdrukt. - Maer spaer my toch! Hebt dan een weinig medelyden. - Neen! ik wil met... het ware eene belediging te meer... Vertrek en laet my mynen hoon in myne tranen verslinden.

LODEWYK.

Het is dan met tranen dat gy aen myne uitdaging beantwoordt?... Gy hebt gelyk; het is de wapen der lafhartigen.

VAN AETVELDE,

het zwoerd grypende.

Lafhartige! Gy wilt dan dat ik u zal dooden? - Gy wilt dan den leeuw tergen tot dat hy razend wordt. - Lafhartige! Ben ik lafhartig geweest, toen alleen en zonder verweering, ik tot u gekomen ben, omringd gelyk gy waert van beulen en moordenaers, die, op een blik van u, myn hoofd ter aerde konden vellen? Ben ik lafhartig geweest, toen gy overwonnen, ik u zegepralend in uwe staten, die de myne waren, heb laten terug keeren? Ben ik lafhartig geweest, toen uwe beulen myn grootvader hebben omhals gebragt, en dat ik, in plaets van 't bloed, dat wraek riep, te verzoenen, vergeten heb dat het door u vergoten was, om dat gy 't Vaderland eene betere toekomst beloofde en

dat ik, voor myne eigene voldoening, de verwezenlykheid van zulke schoone vooruitzichten niet wilde beletten? Ben ik eindelyk lafhartig geweest, toen bekleet en gehoond door u, ik uwe nog bebloede hand, in teeken van vriendschap en vergetelheid heb willen drukken? - O neen! niet waer? men noemt geen lafhartige den man, die zich aldus aen zyn Vaderland heeft opgeofferd.

LODEWYK.

Welaen! indien het zoo is, waerom aertzelt gy het nog eens te bewyzen? Moet gy niet dorstig zyn naer myn bloede gelyk ik dorstig ben naer het uwe?

VAN ARTEVELDE.

En wat zou ik thans met uw bloed doen? Indien ik er myne wraek mede verzadigde, wat zou men van my zeggen? Dat ik uw vermogen benyd heb; dat ik jaloersch was eene heerschappy in uwe handen te zien, die gisteren my nog toebehoorde; kortom dat ik u gedood heb, om dat uwe magt myn gezag belommerde; om dat ik alleen over Vlaenderen, als opperheer wilde heerschen? Neen! de vergieting van uw bloed is het verwyt niet waerd; niet waerd dat ik er myne handen meê zou bezoedelen; niet waerd dat het, in myne woede, dit edel zwaerd zou bespatten...

(Hy breekt zyn zwaerd en werpt het voor de voeten van Lodewyk.)

Maer verneem nu, graef! welke myne wezentlyke wraek zal zyn: vastgekleusterd aen al uwe verrigtinten, gelyk de schaduw aen uwen persoon, gelyk de engel des kwaeds aen de ziel eens gedoemden, zal ik u nimmer uit het oog verliezen. Steeds zult gy aen uwe zyde een vreeslyken bespieder en een onmedoogenden regter vinden, gereed om u, ten allen tyde, rekenschap te vragen van 's Lands heil, 't welk men u heden toevertrouwt; gereed om het Vaderland ter hulpe te snellen, indien gy het nog eens moogt komen onderdrukken. - Zie daer wat u myne wraek heden belooft, en wee u, graef! indien ik het u één dag moet komen herinneren.

(Hy werpt een vreeslyken blik op Lodewyk en vertrekt in de kamer zynen vrouw. De graef blyft als verpletterd staen. - Het gordyn valt.)

Einde van het vierde Bedryf.

Vyfde bedryf.

Het tooneel verbeeldt de Raedzael in het Schepenhuis.

(1345.) Eerste tooneel.

SIMOEN VAN HALLE, GEERAERD DENYS.

SIMOEN.

Welnu! meester Denys! wat nieuws? Men zegt dat de raed heden onstuimig zyn zal.

GEERAERD.

Ik hoop het, Simoen! Het wordt tyd dat de goede lieden hunne oogen openen, en eindelyk een schandelyk misbruik van magt doen ophouden! Zie, Simoen! ik zal altoos staende houden dat onze grootsche hoofdman Van Artevelde, gedeeltelyk oorzaak is van den *kwaden maendag* en van de dood van vyf honderd onzer stadgenooten. Waerom begunstigde hy de volders ten nadeele der wevers? Waerom ondersteunde hy de eerste gewapender hand, in plaets van de twee partyen te bevredigen? Was dit niet de onlusten opentlyk voeden, en de andere neeringen tot oneenigheden aenvoeren?

SIMOEN.

Meesterschap! Gy spreekt gelyk een klerk van de Keure in het spreekgestoelte. - Maer zeg eens, zou er geene hevige tegenkanting tegen het voorstel te verhopon zyn? Wel! by Sinte Christoffel! men stelt zoo geen vreemdeling, die men niet weet waer van daen hy komt, en dan nog een vlasbaerd van vyftien jaer, zonder te zeggen waerom, in de plaets van een ander. Maer wacht! onze wettelyke en geduchte heer, graef Lodewyk is daer, die (God helpe zyne edele poogingen!) welhaest zal terugkomen. Hy neeft my altoos het kleinste dienstje zoorykelyk betaeld, en ik ben ook altyd gereed voor hem het rapier te trekken, zoo dikwyls de gelegenheid zich zal aanbieden.

GEERAERD.

Ik, zoo zy my wilden verstaen, zou er zoo veel omslag

niet aen Diaken. Dat men my slechts een twaelftal goede kerels bezorge, en ik beloof u dat hy tusschen dit en vieren-twintig uren uit de lyst der levenden zal geschrabt zyn.

SIMOEN.

Zeg, meester Denys! als er geld te verdienen is, ik bid u van op my staet te maken. Gy kent myne wyze van denken. - Ho! als het is om 't Vaderland te dienen, en bovendien eene goede belooning te winnen, heeft Simoen Van Halle nog nooit geweken.

GEERAERD.

Ik ken uwen moed, Simoen! en zal u by de gelegenheid niet vergeten.

SIMOEN.

Daer is myne hand, meesterschap! Eerlyke lieden zyn het al spoedig eens. Maer de raed zal welhaest vergaderen... Ik weet niet of wy hier mogen blyven.

GEERAERD.

De raed is openbaer... Doch, daer ik hier niet de eerste wil ontmoet worden, zullen wy wachten dat hy vergaderd zy, om binnen te treden. - Kom, begeven wy ons een oogenblik langs hier.

(Zy vertrekken links.)

Tweede tooneel.

De deur in den achtergrond wordt geopend en de Raed treedt binnen.

VAN VAERNEWYCK, VAN LENS, VAN WILLADE, SCHEPENEN VAN DE KEURE, TWEE DEURWACHERS.

VAN WILLADE.

Deurwachters! houdt de deuren voor het publiek gesloten tot dat de raed zitting genomen hebbe. - Heer Van Lens! hebt gy de verzekering dat de heer Van Artevelde van zyne reis naer Sluis terug is?

VAN LENS.

Heer Voorschepen! ik kan u stellig verzekeren dat hy dezen morgen reeds was aengekomen.

VAN WILLADE.

Indien het zoo is, zal hy niet toeven in de vergaderzael

te verschynen. - Myne heeren! gy kent den toestand van ons Land... Gy ziet dat de regeringloosheid, waeraen het blootgesteld is, ons dagelyks nieuwe onheilen doet betreuren. Laet ons allen indachtig zyn wat onze pligten van ons vorderen... Leenen wy elkander de hand, om te samen te beramen welke de voordeeligste rigting zyn zal, welke wy onze zaken zullen geven, en vergeet niet dat misschien van onze uitspraak het geluk of de ondergang van Vlaenderen zal afhangen. - Geene partyschap, neen! innerlyk en opregt gevoel van 's Lands welvaart komt hier alleen te pas en moet ook alleen uwe dryfveer zyn. Dat elk van u, eeren! volgens zyn geweten stemme, en de schoonste uitslag zal de vergelding uwer opregtheid worden en uwe toeweying aen 't Vaderland bekroonen.

VAN VAERNEWYCK.

Heer Voorschepen! In naem van al myne ambtgenooten, hier tegenwoordig, mag ik u de verzekering geven, dat er niet één onder hen is, die niet ten koste der grootste opofferingen het geluk van Vlaenderen zou willen. - Maer laet ons acht nemen. Daer zyn lieden die de schittering eens roems, door moed en zelfsopoffering verworven, slecht kunnen verdragen; die zich in de duisterheid verbergen om het vuer des oproers te stoken en den man, die fortuin en leven gewaegd heeft om zyn Vaderland te dienen, schandelyk van verraed durven betichten. Ja, heeren! de party der Leliegezinden in deze stad, is nog groot. Hunne misdadige inzichten hebben, meer dan eens, uwe waekzaamheid opgemerkt. De snoode aanslag van Steenbeke tegen onzen hoofdman, is nog altyd te veel in uwe geheugenis, om de minste twyfeling, ten dien opzichten, te mogen opvatten. - Verwerpt dan allen invloed van mannen, die maer het bestaende gezag willen doen vallen, om zich beter van het zelve meester te maken. Hebt betrouwen in hem, die Vlaenderen zoo hoog in magt en aanzien heeft doen klimmen, dat het, sints zeven jaren lang, de begerlykheid van twee magtige koningen heeft weten te trotseren. Hebt vertrouwen in hem, die zoo veel gedaen heeft, dat uwe afgeveerdigden hunne plaets en stem hebben in de vergaderingen van koningen en vorsten; in hem, die Vlaenderen

eene onafhankelykheid bezorgd heeft, welke hy des noods met tachtig duizend gewapende mannen kan doen eerbiedigen. Laet den arend zyne volle vlugt nemen... Die vlugt streeft naer een toppunt van welvaart, waervan de nakomelingschap de talryke vruchten zal inoogsten.

EEN BOODSCHAPPER.

De heer Van Artevelde komt zoo even op het Schepenhuis en begeeft zich ter vergader-zael.

VAN WILLADE.

Heeren! gelieft plaets te nemen; dat de heer hoofdman ons allen op onzen post vinde.

(Zy gaen zitten, links van den aenschouwer, waer er eene lange tafel, met groen tapyt omhangen, geplaatst is. - In het midden, een verheven gestoelte voor aen Voorschepen, die het ambt van voorzitter van den Raed bekleedt.)

Derde tooneel.

DE VORIGEN, VAN ARTEVELDE.

VAN WILLADE,

regtstaende.

Heer hoofdman! gy hebt den wensch geuit dat de raed der gemeente zich, hoe eer hoe liever, met het voorstel, hem door u gedaen, zou bezig houden. 't Is dus om over deze hoofdzaak te beramen en te zien, tot hoe ver zy met den toestand van Vlaenderen kan overeenkomen, dat de raed zich heden alhier vergaderd heeft. Deurwachters! laet het volk binnen komen.

(De deuren worden geopend; de menigte dringt binnen; Geeraerd Denys en Simoen Fan Halle vermengen zich onder de wevers.)

VAN ARTEVELDE,

op het midden-tooneel.

Edele achtbare heeren! toen gy my over zeven jaren, tot regeerder over het eerste lid van Vlaenderen aenstelde, legde gy my eene groote taek en tevens eene groote verantwoordelykheid op. Dat ik de eerste naer uwe wenschen vervuld heb, blykt hier uit, dat, tot heden toe, nog niemand onder u, edele heeren! gedacht heeft my den aenstellingsbrief, welken ik van u hield, te onttrekken. -

De baen, welke ik heb moeten doorloopen, was niet altoos effen en zonder struikelsteen; maer, noch gy, edele heeren! noch de gemeente, hebt kosten en opofferingen gespaerd, om ze te weeren... - Herinnert u hoe onze neeringen vervallen waren! hoe groot de ellende van den ambachtsman was, en ziet tot wat punt van welvaren wy in zoo korten tyd zyn gekomen. Wy hebben onze koophandel-betrekkingen met Engeland hersteld. Wy hebben Frankryks koning gedwongen den vrede met ons te maken en de sententien van verbod en kerkeban te breken. Wy hebben ons Land onzydig verklaerd en als zoodanig door de wapenen doen erkennen en gelden... Een aenvallend en verwerend verbond, tusschen Vlaenderen en Brabant gesloten, wiens bevolking de zelfde neigingen en belangen hebben, heeft onze magt verdubbeld en ons in de mogelykheid gesteld, alle vreemde aanvallen te wederstaen. Het inwendige is niet min het voorwerp onzer zorgen en aandacht geweest. De wetten zyn verbeterd of vernieuwd. De verdeeling der stad Gent in poortery, weveryen en kleine neeringen, als ook die van Vlaenderen in drie militaire leden, hebben den gelukkigsten uitslag opgeleverd. De delving der Lieve naer Hamme heeft veel bygebragt tot den voortgang van den inwendigen koophandel... Maer 't scheelt er veel aen dat al de verbeteringen, waer voor het Land nog vatbaer is, zyn ingevoerd. Neen! edele heeren! er blyft nog veel te doen over. Wy allen zyn getuigen geweest van droevige gebeurtenissen en wreede tooneelen, waer by het menschen bloed meer dan éénmael heeft gestroomd. Sedert korten tyd, heeft de regeringloosheid vreeslyken voortgang gedaen en heeft my ook doen zien, dat de regering, welke ik op de eendragt der steden had willen bouwen, zonder vorst of heer voortaan eene onmogelykheid geworden is. - Het hulpmiddel, dat Vlaenderen noodig heeft, is 't aloude gezag der graven; het eenigste dat ons redden kan. Maer daerom moet Vlaenderen blyven wat het is, onafhankelyk en bondgenoot van Engeland, en niet leenroerig en slaef van Frankryk, dat hem altoos als vyand heeft behandeld. Dit verondersteld zynde, tot wien zullen wy ons wenden? Tot graef Lodewyk, niet waer? den

wettelyken heer van Vlaenderen. Dit is billyk, dit is regt... Maer gy hebt reeds gezien dat hy in 't verbond met Engeland weigert te treden... - Dus moet het Land onder de heerschappy van Frankryk terug keeren, of volk en vorst aen twee verschillige opperheeren gehoorzamen; 't geen eene wezenlyke onmogelykheid geworden is. - Noodzakelyk is het, dat Lodewyk Eduaerd voor zyn opperleenheer erkenne; noodzakelyk dat hy onafhankelyk van Frankryk worde. Op die voorwaerde, herkrygt hy alle magt in Vlaenderen. - En zoo hy in zyne weigering blyft volhaerden, wat blyft er ons te doen? Hem vervallen te verklaren van alle regtop Vlaenderen. Het lot van 't Vaderland aen een ander vorst toe te vertrouwen.

(Algemeene beweging.)

Dat dit voorstel u niet verschrikke, heeren! ik heb dit wel overwogen, eer het te doen. - Hebt gy een oogenblik geaerzeld, na dat ik u Eduaerd als vermoedelyken koning van Frankryk had voorgesteld en zyne wapens met de Fransche had doen vereenigen, hem voor uwen opperleenheer te erkennen? Neen, want gy hadt slechts de welvaert van Vlaenderen in het oog. Welnu! 't is nog het zelfde doelwit, wat te bereiken is, en ik ben zeker dat gy nogmaels niet zult aerzelen. - Reeds lang hebt gy de wedergeving der Vlaemsche steden, Dowai, Ryssel, Kameryk en Doornyk, door Frankryk niet dan met geweld aen Vlaenderen ontrukkt, zoeken te bekomen. Laet de gelegenheid niet ontsnappen. Ik blyf u borg, dat kort na uwe stemming, deze steden in uwe magt komen zullen. Gy vraegt een roemryken naem en een kloeken arm, of ten minsten een kloeken steun, om Vlaenderen te regeren? Welnu! beide hoedanigheden kan ik u, in één man vereenigd, heden geven; aenvaerdt tot heer en graef van Vlaenderen, den zoon van Eduaerd, uwen bondgenoot. Hy is ten allen tyde waerdig Vlaenderen te regeren; waerdig van de keuze, welke gy zult gedaen hebben. Opregt in de wenschen welke ik voor 't Vaderland doe, en inwendig verzekerd dat nooit eigenbaet myne dryfveer is geweest, kan ik u geenen edeleren meester voorstellen.

(Rumoer in de zoel.)

GEERAERD.

Wy willen onzen wettelyken heer! Weg! den valschen verrader! die, na onzen vorst van zyn goed beroofd te hebben, hem nog van zyne kroon zou willen onterven.

ALLEN.

Slaet dood! slaet dood!

VAN VAERNEWYCK EN VAN LENS,

het zwoerd trekkende.

Ellendigen!

VAN ARTEVELDE.

Komt dan en volvoert uw misdryf, ondankbaren! wie ik uit de ellenden heb opgeheven; wie ik werk en brood heb verschaft, wanneer gy hongurig en zonder werk de straten met uwe klagten vervulde. Komt dan uwe wapenen tegen my beproeven; tegen my, die ze u in handen heb gegeven; tegen my die u oppermagtig gemaekt heb en die u thans niet dan gelukkig wil zien. - Gy verwerpt myn voorstel, gy weigert de weldaden, waarmede ik u wil overladen... Gy vergeet den eed, welken gy my eertyds gedaen hebt, maer gy herinnert my den mynen: zegent of vermaledydt my! ik zal u ondanks u zelve, wel gelukkig weten te maken. - Eerbied voor uwen eersten hoofdman!

(Hy baent zich eenen weg door de verbaesde menigte.)

HET GORDYN VALT.

Einde van het eerste Tafereel.

Tweede tafereel.

*Het tooneel verbeelt den KALANDERBERG ten jare 1345. Regts van den aenschouwer, het huis van Van Artevelde met een balkon boven de voordeur.
Met het opgaen van 't gordyn begint de avond te vallen. - Het tooneel heeft plaets den 17 july 1345.*

Eerste tooneel.

Eenige wevers vormen eene samenrotting tegenover het huis van Van Artevelde... GEERAERD DENYS is aen het hoofd. Anderen gaen heên en weêr over de plaets.

GEERAERD.

Ik zeg u dat men de groote kans wagen moet... Er valt hier niet meer terug te deinzen. Men mag hem de gelegenheid niet laten om zich, het zy op de gemeente, het zy op Vlaenderen te beroepen. Want zyn persoonelyke invloed op de bevolking ware genoeg, om al de gemoederen langs zyne zyde te trekken... En wee ons allen! vrienden, indien zyne ontwerpen moesten gelukken. Geloof my, het geldt hier onzen kop of den zynen. - Diensvolgens, gelyk ik u gezegd heb, na dat de Hawet hare ronde van tien uren zal gemaekt hebben, zult gy u, voorzien van goede wapenen, herwaerts begeven. Voor plaets van byeenkomst zullen wy het Kalanderstraetje verkiesen. Die plaets is duister en niemand zal er u by nacht komen stooren. Ha! daer is Simoen!

Tweede tooneel.

DE VORIGEN, SIMOEN.

SIMOEN.

Goed nieuws, jongens! Graef Lodewyk is gisteren plechtiglyk door hertog Jan binnen Brussel onthaeld: reeds zyn er afgeveerdigden van Dendermonde naer Lodewyk gestuerd, gelast met de belofte van hem zyne versterkingen, inkomsten, benoeming der bailjuws, regters en offi-

cieren van justicie terug te geven. Kortom het is thans van ons dat hy het teeken verwacht om zyne plechtige inkomst binnen Gent te doen en ik hoop dat hy met vruchteloos op ons zal gerekend hebben. - Zie daer de eerste bewyzen zyner milddadigheid, jegens degene die hem opregt zullen dienen. -

(Hy deelt hun geld uit.)

GEERAERD

Dat is 't geen men noemt, handelen zoo als 't behoort. Ha! die mag op ons rekenen... Die is een heer, wien men geerne dient en die nooit uit Vlaenderen had moeten wyken.

SIMOEN.

Zonder het hernemen der vyandelykheden in 1340 tusschen Frankryk en ons Land, had graef Lodewyk, die in 't jaer er vóór in bezit zyner staten herkomen was, nooit Vlaenderen weêr verlaten. Maer kon hy zich aen een land vertrouwen, waer hy dagelyks getuige der volksberoertens was, en waer hy alle oogenblikken moest vreezen zyn kasteel door het grauw overweldigd te zien en zelfs gevangen te worden. Voor 't overige, gy weet dat de dwingeland zich altyd tegen de terugkomst van onzen heer, krachtdadig verzet heeft. 'Hy zag niet geerne vlugtelingen of gebannen terug roepen' - Ik geloof het waerachtig wel... de vogel had moeten vernestelen en hy vond zyn nestje zoo wel geplaetst. Maer, daer een nest, hoe goed dat hy geplaetst zy, tegen stormwinden of onweders niet altoos bevryd is, zou hy wel dezen nacht eene vervloekte tuimeling van boven naer beneden kunnen maken. - Ten propooste! hebt gy al uwe mannen gereed?

GEERAERD.

Wees gerust, ik heb er voor gezorgd... Zy zullen op hunne post zyn.

SIMOEN.

Dat noem ik spreken. Onze zaken, zie ik, staen op goeden voet. - Morgen, meester Denys! zyt gy ten minste eerste wykmeester.

GEERAERD.

Ik hoop het, Simoen!... en gy?

SIMOEN.

Ik reken voor 't minst op een bailjuwschap. Maer ik

moet weg. - Nu wat ik zeggen wil? en de plaets der byeenkomst?

GEERAERD.

Daer schuinsch over zyn huis, in het Kalanderstraetje.

SIMOEN.

Goed! en wat uer?

GEERAERD.

Onmiddelyk na dat de nachtwaker tien uren heeft geroepen.

SIMOEN.

Daer is myne hand, meesterschap... Ik zal er zyn... Vaerwel!... Ten tien uren juist. - Ik heb nog twee belangryke zaken af te doen: Een jong meisje, langs den kant der *Nederschelde*, te gaen schaken en een jaloerschen medevryer van kant te helpen; een werkje van een half uer. Ik zal my spoeden... Men wacht my... Tot aenslonds... Ten tien uren.

(Af.)

GEERAERD.

Gelukkige schurk! 't is al geld waer hy zyne handen aen steekt. Komaen, vrienden! verwyderen wy ons... De geburen mogten zich verontrusten over deze samenrotting, en de waekzaamheid der Hawet langs hier opwekken. - Vaertwel! Ten tien uren...

ALLEN,

op een verschilligen toon.

Ten tien uren!

(Zy gaen uit een; eenige blyven op de plaets wandelen.)

Derde tooneel.

VAN ARTEVELDE, CHRISTINA, VAN VAERNEWYCK, VAN LENS.

(Zy komen op langs den kant tegenover hun huis. - Eenige wevers schynen de opkomende personen van verre te beschimpen.)

CHRISTINA.

Myn vriend! het heeft my geschenen dat al de genen, welke wy daer zoo even ontmoet hebben, iets byzonders in het gezicht hadden. Nooit hebben wy meer de aendacht der voorbygangers opgewekt; en iets dat my verwondert,

is dat niet één, van allen die ons voortyds zoo vriendelyk plagten te groeten, zelfs zich verwaerdigd heeft zich eenmael te ontdekken.

VAN VAERNEWYCK.

Stel u gerust, mevrouw! Een overschot van misnoegen van dezen morgen kan hen wel voor het oogenblik wat onheusch maken; maer nimmer zullen zy vergeten, dat nog niemand den hoofdman ongestraft beledigd heeft.

VAN ARTEVELDE.

Ho! ik ken de dryfveer die hen in beweging brengt. - Ik weet uit wat bron de listen spruiten, welke men tegen my in 't werk wil stellen. Heeft Lodewyk dan de kastyding zyner aenhangen van Aerdenburg reeds vergeten? Of is zy niet groot genoeg geweest, om hem eene goede les voor 't toekomende te geven? Welnu! dat hy zich dan roere... Ik heb besloten hem af te wachten, zonder een voet breed te wyken. - Uitzinnigen! die zich aldus op eene zee van vleyeryen en valsche beloften, door eenen listigen wind, gerust laten vooruit jagen, zonder te denken dat eene vervaerlyke klip hen voor de have verwacht, gereed om hun slecht geballast bootje te verbryzelen en in den grond te booren. - Indien hy de terugkomst in Vlaenderen zoodanig ter harte neemt, waerom bedient hy zich van bedekte listen om een gezag te hervatten, hetwelk hem met algemeene toestemming wordt aangeboden? Ho! 't is dat hy Vlaenderen weér onder de slaverny van Frankryk zoekt te brengen, en dat hy wel weet, dat dit in myn leven nimmer zal gebeuren.

VAN VAERNEWYCK,

zich omkeerende.

Maer wat wil dan dat grau! Daer zyn er twee die ons wel van naby schynen te volgen. Ik heb lust hun met het plat van myn rapier eens deftig den weg te leeren voortgaen.

CHRISTINA.

Ik bid u, heer ridder! terg hen niet.

VAN LENS.

Vrees niets, mevrouw! zy zullen zich niet roeren.

VAN ARTEVELDE.

Laet ons binnen gaen, vrienden.

EEN WEVER,

tegen een anderen in 't voorby gaen.

Daer is hy die te ryk in Vlaenderen is, en wien men den mond wel wat zou mogen snoeren.

VAN ARTEVELDE.

Gy hoort het! nog twee, wien ik nog kortelings werk en brood heb gegeven.

CHRISTINA.

Ach! ik smEEK u, myn vriend! blyf niet hier... Laet ons in huis gaen. Nimmer joegen die gezichten my meer schriks aen dan heden. - Kom myn vriend!

VAN ARTEVELDE.

Om u genoeg te doen, Christina.

(Allen vertrekken in huis.)

(Gedurende het voorgaende tooneel is het allengskens nacht geworden.)

Vierde tooneel.

GRAEF LODEWYK, in eenen mantel gewikkeld, BODYN.

LODEWYK.

Volg my, Bodyn! en luister wel naer 't geen ik u zal zeggen: Dezen nacht moet er hier eene groote gebeurtenis plaets hebben. Er zullen veel slagtoffers zyn; er zal veel bloed vergoten worden, maer dat kan of moet u niet ontstellen. Deze gebeurtenis is eene noodzakelykheid geworden en waervan de toekomst van 't Land zal afhangen. - Dezen nacht, zal het huis, 't welk gy voor u ziet, de prooi der vlammen en al wat het inhoudt, aen de byl der wraek overgeleverd worden. Maer dit huis bevat eene vrouw, jong en schoon, voor wie ik alles zou wagen. Gy zult ze bewaken, zorgen dat ze behouden 't gevaer ontkome en haer, onder 't schitterlicht van den brand, in myn klein verblyf, 't welk ik onlangs op den oever der *Nederschelde* heb doen bouwen, geleiden.

BODYN.

Uwe hoogheid mag verzekerd zyn, dat de bevelen stiptelyk zullen uitgevoerd worden. - Maer zoo de edele mevrouw of jonkvrouw, welke verdiend heeft uwe hoogmo-

gende aendacht op haer te trekken, eenige moeyelykheden zocht om my te volgen, mag ik dwingende middelen ten haren opzichte gebruiken?

LODEWYK.

Gy zult ze levend of dood in myne magt stellen. - Het is lang genoeg, het is zeven jaer dat ik er mier verlang.

BODYN.

Op myn woord van eerlyk man! ik zweer u dat gy geen uer meer zult verlangen. - Voor 't overige, uwe hoogheid weet, dat Bodyn Ypens nog nooit zyn woord heeft verbroken.

LODEWYK.

Simoen zal hier zyn om u in uwe onderneming de hand te leenen.

BODYN.

Heer! met twee paerden gaet de wagen nog eens zoo gauw.

LODEWYK.

Gy zult deze plaets niet meer verlaten, ten einde zeker op uwen post te zyn en eene schoone gelegenheid van fortuin te maken niet te laten ontsnappen.

BODYN.

Uwe hoogheid heeft dus eene goede belooning in het oog?

LODEWYK.

Gy zult er morgen over oordeelen, als ik van uwen dienst te vreden ben.

BODYN.

Uwe hoogheid is al te beleefd. - Maer, ik bedenk my: blyf ik hier vóór dat de Hawet hare ronde gemaekt heeft, dan neemt men my gemakkelyk voor een kwaeddoener, (waer voor God my toch altyd beware!) en dan geraek ik zonder missen in de knip, 't geen onze zaken verduiveld in de war zou helpen. Ik ben van gedachte, dat wy die nachtuilen eerst deze plaets moesten laten doorsnuffelen, en dat ik my middelerwyl in den eenen of anderen hoek moest verschuilen.

LODEWYK.

Het is eene goede voorzichtigheid. Ga, en wees gereed als het tyd is.

BODYN.

Ik zal stipt zyn op myn uer gelyk een achtienjarige minnaer op zyne eerste liefde-byeenkomst.

(Af.)

Vyfde tooneel

LODEWYK, alleen.

Deze nacht gaet dan myne overwinning beslissen; deze nacht word ik weêr meester van een gezag, 't welk my voor eeuwig ging ontsnappen om in eene vreemde hand over te gaen. En morgen! no! morgen zal myne liefde de vruchten harer standvastigheid plukken, of zal zy, voor al 't geen zy sedert zeven jaren verduerd heeft, een slagtoffer der wraek koelbloedig beschouwen. Ik hoor voetstappen... Men komt langs hier... Verwyderen wy ons. - Tot heden nacht, Van Artevelde! Tot morgen, Christina!

(Af.)

(Na dat Lodewyk vertrokken is wordt het geheel nacht. - Men hoort het tien uren slaen, en de nachtwaker gaet de plaets over. - Weinig daerna hoort men hem in de verte met eene sombere stem roepen: Waekt uw vier, de klok is tien!... - Ter zelfder tyde hoort men op het Belfort het trompet van tien uren blazen. - In de verte, grolt het onweder.)

Zesde tooneel.

Twee wevers verschynen op de plaets en doen teekenen aen anderen van te naderen; de plaets vervult zich allengskens met samenzweerdere. Allen zyn met bylen, knodsen en fakkels gewapend. GEERAERD DENYS is aen hun hoofd. - Dit alles moet eene levendige pantomime verbeelden.

GEERAERD.

Welaen, jongens! Gy hoort het, de hemel spant met ons samen... Hy doet zyne verontwaardiging hooren... In naem van 't Vaderland, eene stoute daed... Daer is het huis van den dwingeland; aen 't werk en leve de Leliaerts!

ALLEN.

Leve de Leliaerts!

(Eenige vliegen naer de deur en trachten die met hunne bylen op den grond te leggen.)

GEERAERD.

Ter dood! ter dood! de verrader! de knevelaer!

ALLEN.

Ter dood! ter dood!

VAN ARTEVELDE,

zich oen een venster vertoonende.

God! wat hoor ik?... Vrienden, is het wel tegen my dat gy deze woorden van moord uitbraekt?

GEERAERD.

Zwyg en antwoord op onze vragen: Wat hebt gy met de schatkist van Vlaenderen gedaen?

VAN ARTEVELDE.

O hemel! men zal dan nog gelooven dat ik het geld van 't Land ontvreemd heb, wanneer ik myne eigene fortuin, de toekomst myner kinderen, voor het geluk dezer ondankbaren heb opgeofferd. Wat ik met de schatkist van Vlaenderen heb gedaen? Uwe vervallene neeringen hersteld; uwe laken-weveryen, die by gebrek aen stoffe gesloten waren, van voorraad voorzien; u en uwe kinderen brood gegeven, wanneer gy en uwe kinderen op 't punt waert van honger te bezwyken. Herinnert u 't verledene, toen gy, arm en hopeloos, tot my kwaemt. Herinnert u uwe ellende, toen gy by my raed en verzachting kwaemt zoeken, en ik u myne fortuin en leven schonk om u die verzachting te geven. Heb ik u geene gelukkige toekomst beloofd, en hebt gy my nog iets van myne beloften te herinneren? Ondankbaren! Uwe wenschen zyn vervuld geweest, eerder dan gy die hadt geuit, eerder dan gy die in uwe gedachte hadt gevormd. - Wie heeft er de ketenen, waer mede gy aen Frankryk gekluisterd waert, verbroken? Wie heeft er u een vry en onafhankelyk volk gemaekt? Wie heeft er u uwe menschen-waerdigheid terug gegeven, wanneer gy gemeene en onderdrukte slaven van een trotschen opperheer geworden waert? Wie heeft er Frankryk durven trotseren? Wie heeft er Engeland uwe onzydigheid doen eerbiedigen? Hebben wy niet te samen voor 't heil

des Vaderlands gestreden? Heb ik u niet zegepralend binnen Doornyk geleid, gelyk ik u eertyds zegepralend binnen Biervliet en Audenaerde geleidde? Heb ik niet gemaekt dat gansch Europa u bewondert en dat uw heldennaem, de naem der Gentenaers, in de toekomst met yzeren letters zal geschreven worden. - En nu wilt gy my vermoorden! Nu beschuldigt gy my van verraed, van knevelary. - Ho! het is te veel, Gentenaers! Nooit had ik gedacht dat gy my aldus moest behandelen! - Neen! ik ben geen verrader... Neen! ik ben geen knevelaer. - Myne fortuin behoort nog aen 't Vaderland! Myn arm, myn bloed behooren nog aen Gent, behooren nog aen Vlaenderen.

(De woede des volks vermindert op dit gezegde.)

Zevende tooneel.

DE VORIGEN, SIMOEN, die op dit laetste aengekomen is.

SIMOEN.

Kom aen! kom aen! al genoeg gepreekt van daer boven! - Naer beneên! naer beneên!

ALLEN,

het huis invliegende.

Naer beneên! naer beneên!

SIMOEN.

Wat duivel! was men dan bang van dien preekheer? - Het was goed dat ik daer was, of, de drommel hale my, ik geloof dat zy al drupstaertende waren terug gekeerd.

Achtste en laetste tooneel.

DE VORIGEN, VAN ARTEVELDE, VAN VAERNEWYCK, VAN LENS.

(Men sleept Van Artevelde ten huize uit; Van Vaernewyck en Van Lens zoeken hem te verdedigen.)

SIMOEN.

Kom! zoo veel praetjes niet; beveel God uwe ziel aen, indien gy aen God en aen uwe ziel gelooft. - Wy Bodyn! langs hier.

(Zy vliegen in huis.)

(Van Vaernewyck, die Van Artevelde verdedigt, valt dood onder een hevigen bylhouw; Van Lens ondergaet het zelfde lot. - Eenige wevers steken den brand in het huis.)

VAN ARTEVELDE,

tusschen eene menigte moorders.

Vaderland! Vaderland! is dat het loon myner weldaden?

(Het huis geraekt in vollen laei.)

CHRISTINA,

van binnen.

Moord! Moord! Help!

VAN ARTEVELDE.

Ik vergeef u myne dood, Gent! Vlaenderen! Vaderland!!!.....

(Op dit laetste woord velt Geeraerd Denys hem met zyne byl ter aerde.)

(Christina rukt zich uit de handen van Simoen en Bodyn, die haer met geweld uit hoer huis willen wegvoeren, en reeds een witten zakdoek op haer mond gebonden hadden, om haer geschreeuw te beletten, en komt stervend vallen op het lyk van Van Artevelde. - Lodewyk vertoont zich in de diepte van 't tooneel. - Dit is verlicht door den brand van het huis en verbeeldt een tafereel van moord en afschrik.

HET GORDYN VALT.